

จุดกำเนิดของมนุษยชาติ

ความคิดทางเทววิทยาเกี่ยวกับการสร้างโลกและมนุษย์

เตยาร์คไม่เห็นด้วยกับนักวิทยาศาสตร์ที่อธิบายต้นเหตุแห่งวิวัฒนาการว่าเป็นไปตามกฎฟิสิกส์ เคมี และชีววิทยาซึ่งบันดาคลหน่วยต่าง ๆ มาผสมผสานกันทำให้เกิดจักรวาล เตยาร์คเห็นว่าต้นเหตุที่สูงกว่าคือพระเจ้า อย่างไรก็ตามพระเจ้านี้ได้ทรงสร้างทุกอย่างให้สำเร็จรูปในครั้งเดียว แต่การสร้างดำเนินไปเสมอโดยให้ทุกสิ่งในธรรมชาติเป็นทั้งวัตถุปัจจัย และการปัจจัย นั่นก็คือ วัตถุชิ้นแรกที่พระเจ้าทรงสร้างด้วยพระหัตถ์ของพระองค์นั้นอุดมด้วยพลังแฝงอย่างมหาศาลที่จะพัฒนาตัวมันเองขึ้นมาเป็นพืช สัตว์ และมนุษย์ตามลำดับ

เตยาร์คเห็นด้วยกับความคิดที่ว่าพระเจ้าสร้างทุกสิ่งจากความไม่เป็นสิ่งใด (nothingness) เขาได้ขยายความว่าความไม่เป็นสิ่งใดคือความหลากหลายที่ไม่จำกัด จึงไม่เป็นระเบียบ การสร้างจึงควรหมายถึงการรวมเป็นหนึ่ง¹ เป็นที่ยอมรับว่าเซลล์แรกได้วิวัฒนาการมาสู่มนุษย์โดยการสร้างสรรลักษณะใหม่ ๆ ขึ้นมาเสมอซึ่งแบร์กของเรียวทว่าวิวัฒนาการสร้างสรรค์² ส่วนเตยาร์คคิดว่าวิวัฒนาการ เป็นการแสดงออกของกิจกรรม

๑

Teilhard de Chardin, Comment Je Vois, (1948)

๒

กีร์ติ บัญเจือ, แกนปรัชญาปัจจุบัน (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช

2522), หน้า 70.

การสร้างของพระเจ้า วิวัฒนาการดำเนินตามกฎแห่งความซับซ้อนที่เพิ่มขึ้นของความสำนึก และมีทิศทางไปสู่เอกภาพ วิวัฒนาการ เป็นกระบวนการที่ค่อย ๆ รวมหน่วยต่าง ๆ เพื่อเข้า ถึงจุดที่มีเอกภาพมากที่สุดคือปารูเซีย (Parousia) ซึ่งเป็นจุดที่ทุกสิ่งรวมเป็นหนึ่ง เดียวกับคริสต์โอเมกามากที่สุด¹

มีการอธิบายอีกแบบหนึ่งที่คล้ายคลึงกับเตยาร์ตที่เน้นว่าการสร้างคือการทำให้เกิดเอกภาพ มิเกล ชเมาส์ (Michael Schmaus) ได้อธิบายจุดมุ่งหมายของการสร้าง โลกว่าเป็นการทำให้เกิดเอกภาพอันเป็นการสะท้อนถึงชีวิต เอกภาพ และการติดต่อบนพระตรีเอกภาพ ชีวิตของพระเจ้าเป็นความสัมพันธ์เชิงโต้ตอบซึ่งเกิดขึ้นในการแลกเปลี่ยน ความรักระหว่างสามพระบุคคลของพระตรีเอกภาพ เช่นที่ยอห์นเรียกพระเจ้าว่าเป็นความรัก (1 ยอห์น 4.8) ที่แห่งทะเลลึกความเป็นจริงของพระองค์ในการรับรู้ความรักด้วยตนเอง และในการเข้าใจตนเองซึ่งมีพระคริสต์นิรันดรเป็นแบบจำลอง พระบิดาและพระบุตรยืนยัน ตัวเองในความรักซึ่งกันและกัน การยืนยันบุคคลอื่นคือการยืนยันตัวเอง การยืนยันของ พระบิดาและพระบุตร และพระจิตเป็นลักษณะความสัมพันธ์เชิงโต้ตอบ

เซนต์โทมัส อไควนัส เห็นว่าพระบิดาไม่มีจุดเริ่มต้นแต่เป็นผู้ให้การ เริ่มต้น การหันกลับเข้าสู่พระองค์เองมีผลทำให้เกิดพระบุตร เพื่อเป็นแผนการนิรันดรและจุดมุ่งหมาย ของโลกในระหว่างที่มีการตอบรับของพระบิดาและพระบุตร นั่นคือการเกิดความรัก คือเป็น สรรค์ โลกนี้จึงมีโครงสร้างภายในเป็นแบบสามพระบุคคล การกระทำของพระเจ้าเป็นการ กระทำเดียวคือการกระทำเดียวถูกส่งจากพระบิดาไปสู่พระบุตรและจากพระบิดาและพระบุตร ไปสู่พระจิต อีกคำขอบหนึ่งสำหรับเป็นเหตุจูงใจที่พระเจ้าสร้างโลกตามพระธรรมใหม่คือพระเจ้า รักโลกนั่นเอง นี่เป็นทางที่เราจะเข้าใจประวัติศาสตร์ความรอดของมนุษย์ เป็นความรักแบบ ที่ให้ฝ่าย (มนุษย์และโลก) ไปสู่ความสมบูรณ์

1

Faricy, L. Robert, S.J. Teilhard de Chardin's Theology of the Christian in the World (New York: Sheed and Ward Co., Ltd., 1976), pp.111-112.

คำตอบสำหรับคำถามที่ว่าพระเจ้าซึ่งเป็นสิ่งไม่จำกัดติดต่อกับโลกซึ่งเป็นสิ่งที่จำกัดได้อย่างไรนั้นคือว่า ความรักเป็นแรงจูงใจสำหรับการสร้างของพระเจ้า คนรักต้องมีความสามารถติดต่อกันได้และมนุษย์มีเสรีภาพเต็มที่ที่จะรับและเข้าใจพรสวรรค์ของความรักแบบพระเจ้าได้เพราะชีวิตพระเจ้าในพระตรีเอกภาพเป็นความเข้มข้นที่ไม่รู้จบ การสร้างทำให้เกิดสถานการณ์ติดต่อบนใหม่กับสิ่งสร้าง ชีวิตภายในของพระเจ้าแสดงออกเป็นพระวจนะ คือพระบุตรหรือพระเยซู เวลาที่ผู้ทำให้สถานการณ์การติดต่อบรรจบขึ้นเป็นเวลาเดียวกับที่วางแผนในการเริ่มต้นเพราะพระคริสต์ต่อกับพระบิดาตอนเริ่มต้นด้วยพระเจ้าเสนอพระเยซูและพระเยซูตอบสนองพระบิดาอย่างไม่มีเงื่อนไขเนื่องจากพระเยซูเป็นตัวแทนของมนุษยชาติทุกสิ่งถูกดึงโดยพระเยซูคริสต์เข้าสู่การติดต่อกับพระเจ้า มนุษย์ได้รับความรอดและความเชื่อโดยพระเยซู ในเวลาเดียวกันโดยการติดต่อกับพระเจ้ามนุษย์ได้มีความสามารถสร้างความสัมพันธ์เชิงโต้ตอบกับมนุษย์กันเอง ในพระคัมภีร์พระเยซูคริสต์เรียกร้องให้มนุษย์เป็นพี่น้องกัน โดยมีพระเจ้าเป็นบิดาเดียวกัน (ฮีบรู 2.11) นอกจากนี้มนุษย์ยังควรทำตัวเองให้สมบูรณ์ด้วย¹

เตยาร์คได้ใช้พระวรสารของเซนตยอห์นที่กล่าวว่า "พระเยซูคริสต์เป็นจุดเริ่มต้นและจุดจบ" เป็นหลักในการอธิบายคำสอนเรื่องการสร้าง เขาคล้อยตามความเห็นของเซนตปอลที่ว่าการมีอยู่ก่อนของพระคริสต์หมายถึงการที่พระบุตรทรงมีอยู่ก่อนที่จะรับเอากายมาเกิดมาเป็นมนุษย์ (God-man) มีอยู่ก่อนสภาพในประวัติศาสตร์ เพราะถ้าพระคริสต์ไม่มีอยู่ก่อนพระองค์จะเป็นเหมือนหน่วยต่าง ๆ ของจักรวาลที่อุบัติในกาลาวาคทด้วยเหตุนี้เตยาร์คจึงให้ความสำคัญกับการอวตารเข้ามาในโลกว่าเป็นการสถาปนาโลกใหม่ เพราะพระคริสต์เป็นศูนย์กลางของการสร้างทั้งหมด พระองค์เป็นผู้สร้างทุกสิ่งและทำให้ทุกสิ่งศักดิ์สิทธิ์²

¹ Schmaus, Michael Dogma Vol.2: God and Creation (London: Sheed and Ward Ltd., 1977), p.84.

² Teilhard de Chardin, La Vie Cosmique (1916), quoted in Teilhard de Chardin's Theology of the Christian in the world, p.113.

อย่างไรก็ตามผู้เขียนเห็นว่าเตยารคได้ลดความสำคัญของพระเจ้าจากพระผู้สร้างที่เป็นอยู่ด้วยพระองค์เองมาเป็นการสร้างของพระองค์ทำให้พระองค์สมบรูณ์ขึ้นตามหลักคำสอนนั้นพระเจ้าเป็นอัครภวาระ เป็นอิสระ สัพพัญญู พระองค์สร้างโลกโดยไม่มีเงื่อนไข พระองค์เป็นผู้กำหนดสิ่งอื่น พระองค์เป็นอยู่ด้วยพระองค์เอง เป็นจิต พระองค์ทรงสร้างสิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างจากพระองค์ได้และจะทำอะไรก็ได้กับสิ่งถูกสร้าง เตยารคเห็นว่าการสร้างโลกทั้งหมดเป็นธรรมชาติและเหนือธรรมชาติในพระคริสต์ เพราะโลกนี้เป็นโลกที่พระเจ้าสร้าง ในพระคริสต์ เป็นโลกที่พระเจ้าเกี่ยวข้องกับพระองค์เอง อย่างไรก็ตามในการสร้างโลก พระคริสต์ทำให้โลกรวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระองค์การสร้างจึงไม่ใช่อิสระและโลกเป็นสิ่งที่พระเจ้ากำหนด

วิวัฒนาการของเอกภพตามโลกทัศน์ของเตยารคเมื่อเทียบกับพระคัมภีร์

ในฐานะที่เตยารคเป็นนักชาควิทยา เขาได้นำความรู้ทางธรณีวิทยามาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับวิวัฒนาการของเอกภพและมนุษย์ตามที่ได้นับถือไว้ในพระคัมภีร์และมูลนิธิขาดไม่ได้คือพระคริสต์เป็นจุดอัลฟา (จุดเริ่มต้น) และจุดโอเมกา (จุดสุดท้าย) ของเอกภพ

ก. จุดอัลฟา (Alpha Point) มีแต่พระเจ้าเท่านั้น พระองค์ทรงมีแผนการสร้างเอกภพในมิติของพระองค์ดังที่กล่าวไว้ในพระคัมภีร์ว่า

ในบทปฐมกาลพระวาทะคว่ำอยู่ และพระวาทะทระสถิตอยู่กับพระเจ้า ในปฐมกาล พระองค์ทรงดำรงอยู่กับพระเจ้า พระเจ้าทรงสร้างสิ่งทั้งปวงขึ้นมาโดยพระวาทะ
 พระองค์ทรงเป็นแหล่งชีวิต และชีวิตนั้นเป็นความสว่างของมนุษย์ ความสว่างส่องเข้ามาในความมืด และความมืดหาได้ชนะความสว่างไม่ (ยอห์น 1:1-5)

ข. ระยะหมอกเพลิง (Barysphere) แผนการกลายเป็นจริงขึ้นมา มีหมอกเพลิงกระจายพุ่งในห้วงอวกาศ พระคัมภีร์บันทึกว่า "พระเจ้าได้ทรงสร้างดวงสว่างขนาด

ใหญ่ไว้สองดวง ให้ดวงใหญ่ครองวัน ดวงเล็กครองคืน พระองค์ทรงสร้างทรวงกา
 ทาง ๆ ควบ (ปฐมกาล 1.16)

ค. ระยะหิน (Lithosphere) หมอกเพลิงวิวิธน์เรื่อยมาตามลำดับ
 จนกระทั่งส่วนหนึ่งกลายเป็นโลกที่มีเปลือกแข็งห่อหุ้ม มีแค่สสารที่ไม่มีชีวิต เป็นตอนที่พื้นผิว
 โลกค่อย ๆ เป็นตัวลง อายุประมาณสามแสนล้านปีมาแล้ว "จึงมีภาคพื้นในระหว่างน้ำ
 แยกน้ำออกจากกัน ทรงเรียกภาคพื้นนั้นว่าฟ้า ... เป็นวันที่สอง" (ปฐมกาล 1.6.8)

ง. ระยะน้ำ (Hydrosphere) โลกเย็นลงจนไอน้ำกลั่นตัวลงเป็นน้ำตก
 ลงมาจากบรรยากาศและซึ่งรวมตามแอ่งต่าง ๆ บนผิวโลก "พระเจ้าตรัสว่าน้ำอยู่ใต้ฟ้า
 จึงรวมอยู่แห่งเดียวกันที่แห่งจงปรากฏขึ้นก็เป็นดังนั้น พระเจ้าจึงทรงเรียกที่แห่งนั้นว่า
 แผ่นดินและที่ซึ่งน้ำรวมกันว่าทะเล (ปฐมกาล 1.9-10)

จ. ระยะชีวิต (Biosphere) ผิวโลกเปลี่ยนแปลงจนกระทั่งเหมาะสม
 ที่จะให้มีชีวิตเกิดขึ้นได้ ชีวิตจะริบเกิดทันทีและเจริญแพร่หลายอย่างรวดเร็ว "แผ่นดิน
 จึงเกิดพืชคือผักหญ้าที่มีเมล็ด และต้นไม้ที่ออกผล มีเมล็ดในผลตามชนิดของมันบนแผ่นดิน...
 เป็นวันที่สาม" (ปฐมกาล 1.11-13) "น้ำจึงอุดมด้วยสัตว์ที่มีชีวิต และนกจึงบินไปมา
 ข้ามฟ้าเหนือแผ่นดิน พระเจ้าทรงสร้างสัตว์ทะเลขนาดใหญ่ และสัตว์ที่มีชีวิตนานาชนิด
 พระเจ้าทรงอวยพระพรแก่สัตว์เหล่านั้นว่า จงมีลูกกกทวีมากขึ้นจนเต็มน้ำในทะเลและให้
 นกทวีมากขึ้นบนแผ่นดิน เป็นวันที่ห้า (ปฐมกาล 1.20-23) ช่วงอายุประมาณ
 700 ล้านปีเริ่มมีสัตว์เซลล์เดียวเช่นแบคทีเรีย (Bacteria) เห็ดรา (Blue Algae)
 เรียกว่า Class Schizomyetes Phylum Fungi เป็นยุคเกี่ยวกับพรีแคมเบรียน
 (Precambrian Period) ส่วนยุคแคมเบรียน (Cambrian Period)
 เราพบอาณาจักรของสัตว์ที่มีกระดูกสันหลังและไม่มีกระดูกสันหลัง

ฉ. ระยะมนัส (Noosphere) ชีวิตจะคืบกร้าวหน้าในความสามารถมาก
 ขึ้น ๆ จนในที่สุดมีสติปัญญาสามารถขบคิดได้ ตรึกตรองได้ ในบทปฐมกาลกล่าวไว้ว่า

พระเจ้าจึงทรงสร้างมนุษย์ขึ้นตามพระฉายาของพระองค์ให้เป็นชายและหญิง พระองค์ทรงอวยพรแก่มนุษย์ว่า เจ้าจะมีลูกกตเวทีมากขึ้นจนเต็มแผ่นดิน จะมีอำนาจเหนือแผ่นดิน จงครอบครองฝูงปลาในทะเลและฝูงนกในอากาศกับบรรดาสัตว์ที่เคลื่อนไหวบนดิน ... พระเจ้าทอพระเนตรสิ่งทั้งปวงที่พระองค์ทรงสร้างไว้ ทรงเห็นว่าดีนัก เป็นวันที่หก" (ปฐมกาล 1.27-31)

ข. ระยะพระคริสต์ (Christosphere) ประมาณปีที่ 4 ก่อนคริสตกักราช พระวจนะอวตารเกิดเป็นมนุษย์คือพระคริสต์ เพื่อนำชีวิตพระเจ้ามาแพร่ในโลกและเอกภพ ทำให้เอกภพทั้งหมดมีคุณค่าสูงส่ง พระวรสารของเซนตยอห์นกล่าวไว้ "พระวาหะไค้ทรงบังเกิดเป็นมนุษย์และทรงอยู่ท่ามกลางเรา บริบูรณ์ด้วยพระคุณและความจริง เราทั้งหลายได้เห็นพระสิริของพระองค์คือพระสิริอันสมกับพระบุตรองค์เดียวของพระบิดา ... และเราทั้งหลายได้รับพระคุณจากพระคุณจากความบริบูรณ์ของพระองค์... ไม่มีใครเคยเห็นพระเจ้าเลย พระบุตรองค์เดียวผู้ทรงสถิตอยู่ในพระทรงของพระบิดา พระองค์ไค้ทรงสำแดงพระเจ้าแล้ว" (ยอห์น 1.14-16, 18)

ข. จุดโอเมกา (Omega Point) เป็นสภาพในอันตวาระ (Eschatology) เมื่อสังคมเต็มเปี่ยมด้วยชีวิตพระเจ้าในชีวิตหน้าหลังการพิพากษาประมวลพร้อม (Last Judgement)¹

กำเนิดมนุษยนิยมเชิงคริสตศาสนา

พระคัมภีร์และวิทยาศาสตร์ต่างก็บ่งชี้ความจริง แต่เป็นความจริงคนละด้าน พระคัมภีร์กล่าวถึงการกระทำของพระเจ้า ส่วนนักวิทยาศาสตร์มุ่งหมายที่จะค้นหาความเป็นไปของธรรมชาติ ผู้แต่งพระคัมภีร์มีจุดประสงค์ที่จะสอนธรรมแก่ผู้อ่านโดยเฉพาะ

¹ กীরติ บุญเจือ. ปรัชญาลัทธิอัตถิภาวนิยม (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช 2522), หน้า 206.

สามโลกทัศน์ของทนต์ในสมัยของเขา และต้องการถ่ายทอดประสบการณ์ที่เขามีความสัมพันธ์กับพระเจ้าและกฎเกณฑ์ของพระคริสต์

ภาษาในพระคัมภีร์ เป็นภาษาที่คนทั่วไปพูดกันมิใช่ตามหลักวิทยาศาสตร์ เช่น พูดถึงดวงอาทิตย์ขึ้นเป็นต้น เราจึงไม่ควรตีความพระคัมภีร์ตามตัวอักษร ดังนั้นการอ่านพระคัมภีร์จึงควรเข้าใจเกี่ยวกับภาษาคนและภาษาธรรม เพราะในพระธรรมเกมิ้นั้น เราอ่านพบว่าพระเจ้าสร้างโลกและมนุษย์ด้วยพระวาจาและทรงสร้างภายใน 6 วัน และทรงปั้นมนุษย์ด้วยพระหัตถ์ของพระองค์เอง (ปฐมกาล 2.4-24) ว่า "พระเจ้าทรงปั้นมนุษย์ด้วยผงคลีดินระบายลมปราณเข้าทางจมูก มนุษย์จึงเป็นผู้มีชีวิต ... ขณะที่ชายนั้น (อาดัม) หลับสนิทอยู่ พระองค์ทรงชักกระดูกซี่โครงอันหนึ่งของเขาออกมาแล้วทำให้เนื้อติดกันเข้าแทนกระดูกอย่างเดิม ส่วนกระดูกซี่โครงที่พระเจ้าได้ทรงชักออกจากชายนั้น พระองค์ทรงสร้างให้เป็นหญิง แล้วทรงนำมาให้ชายนั้น"¹

ก. จุดมุ่งหมายของการสร้างมนุษย์และวิวัฒนาการของมนุษย์ มนุษย์เป็นสิ่งถูกสร้างจึงต้องขึ้นอยู่กับพระเจ้าผู้สร้าง พระองค์มีอิสระในคานาจักรกรรมและมีคุณค่าในแง่เทววิทยามนุษย์มีความสัมพันธ์กับพระเจ้าและพระองค์เป็นความรอดของมนุษย์ มนุษย์ไม่ได้ถูกสร้างแบบสสาร เพราะสสารถูกสร้างโดยไม่มีแผนการที่จะให้สสารมีส่วนในชีวิตพระเจ้าซึ่งลักษณะนี้นักเทววิทยาเรียกว่าไม่มีการเตรียมแง่เทววิทยา มนุษย์ถูกสร้างจากสสารที่มีอยู่แล้วตามแผนการของพระเจ้า เนื่องจากกำเนิดมนุษย์มีความสัมพันธ์กับสิ่งอื่น ๆ ทั้งหมดคือมนุษย์เกิดมาจากแร่ธาตุต่าง ๆ และจะสลายตัวเป็นแร่ธาตุดั้งเดิม สิ่งที่ทำให้มนุษย์ต่างจากสิ่งสร้างทั่วไปคือมนุษย์เป็นจุดสำคัญของการสร้าง มนุษย์มีภาพจำลองของพระเจ้าและได้รับหน้าที่พิเศษให้เป็นนายของโลก ชาวคริสต์จึงถือว่าการอวตารของพระคริสต์เป็นการกระทำที่ลึกซึ้งและสำคัญ เพราะเป็นการแสดงว่าพระเจ้าแทรกเข้ามาในสิ่งที่ไม่ใช่พระเจ้า พระเจ้าทำให้มนุษย์ซึ่งเป็นสิ่งจำกัดได้ติดต่อกับพระเจ้าผู้ไม่มีขอบเขตได้ และโดยวิธีนี้เองก็ถือได้ว่าพระเจ้าทรงดึงเอามนุษย์เข้าสู่ความสัมพันธ์ภายในของพระองค์ ความสัมพันธ์ภายในที่กล่าวมานี้ก็คือความสัมพันธ์

¹ กิรติ บุญเจือ, "ตำนานการสร้างโลก, "แสงธรรมปริทรรศน์". (ก.ย.-ช.ค.2522), หน้า 112-113.

ระหว่างพระบิดา พระบุตรและพระจิต พระเจ้าจึงทุ่มเทพระองค์เองเข้าสู่ความเต็มบริบูรณ์ของการอวตารของพระวจนะ ดังนั้นพระเยซูคริสต์ที่เป็นมนุษย์จึงเป็นความหมายและมาตรการของทุกสิ่ง มนุษย์เป็นสัตว์โลกซึ่งใกล้ชิดกับพระเยซูที่เป็นบุตรของพระเจ้า มนุษย์เป็นมีความสามารถในการติดต่อกับพระเจ้าจึงมีส่วนในการสร้างของพระเจ้า มนุษย์ยังต้องอุทิศตัวเองเพื่อมนุษย์ด้วย จุดมุ่งหมายดังที่กล่าว ในบทปฐมกาลว่ามนุษย์ชาติถูกสร้างเพื่ออนาคต มนุษย์เป็นจุดศูนย์กลางของการสร้างทั้งหมดและรวมผลของเจตจำนงการสร้างของพระเจ้า เพราะมนุษย์ใช้เหตุผลและมองเอกภาพของสิ่งต่าง ๆ ด้วยจิตได้ มนุษย์สมบูรณ์ที่สุดในบรรดาสัตว์โลก เท่ากับคริสตศาสนายอมรับทฤษฎีวิวัฒนาการแบบกลางซึ่งถือว่าโลกถูกกำหนดจากตอนต้นซึ่งสามารถสร้างสิ่งใหม่ได้จากตัวเอง และตั้งแต่เริ่มวิวัฒนาการก็มีจุดหมายที่มนุษย์แล้ว

เป็นเวลาหลายศตวรรษที่มีความขัดแย้งระหว่างความคิดทางวิทยาศาสตร์กับความคิดทางศาสนาโดยเฉพาะเรื่องกำเนิดมนุษย์ ทั้งนี้เพราะวิธีการปฏิบัติของมนุษย์จะเป็นการตั้งฐานะของมนุษย์ในจักรวาล ในสมัยกลางคริสตศาสนาได้ตีความพระคัมภีร์ตามตัวอักษรว่าพระเจ้าสร้างมนุษย์ด้วยการปั้นจากดิน นั่นคือมนุษย์ไม่ได้สืบเชื้อสายมาจากสัตว์อื่น ดังพระคัมภีร์ที่ว่า "พระเจ้าทรงปั้นมนุษย์ด้วยผงคลีดิน ระบายลมปราณเข้าทางจมูก มนุษย์จึงเป็นผู้มีชีวิต" (ปฐมกาล 2.7) ความหมายทางศาสนาเกี่ยวกับข้อความนี้แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดที่พระเจ้ามีต่อมนุษย์มากกว่าสัตว์อื่น ยิ่งไปกว่านั้นยังมีข้อความจากพระคัมภีร์ที่แสดงถึงความ เป็นนายของมนุษย์ต่อโลกและสรรพสิ่งว่า " ... จงมีอำนาจเหนือแผ่นดิน จงครอบครองฝูงปลาในทะเล และฝูงนกในอากาศกับบรรดาสัตว์ที่เคลื่อนไหวบนแผ่นดิน" (ปฐมกาล 1.28)

มนุษย์ภูมิใจในการ เป็นศูนย์กลางของโลกที่พระเจ้าเอาใจใส่เป็นพิเศษ จนกระทั่งสมัยเรอเนซอง จากการค้นพบของโคเปอร์นิคัสและกาลิเลโอที่พิสูจน์ว่าโลกมนุษย์ไม่ได้เป็นศูนย์กลางของจักรวาลและชาลส์ ดาร์วิน ค้นพบวามมนุษย์สืบเชื้อสายมาจากลิงตาม

ทฤษฎีวิวัฒนาการของเขา

ปรากฏว่าหลังจากการแพร่ความคิดเรื่องวิวัฒนาการของคาร์วินก็มีคนคัดค้าน
ขอความของพระคัมภีร์มาก วิธีแก้ปัญหานั้นก็คือการยืนยันว่าภาษาในคัมภีร์ไบเบิล
เป็นภาษาธรรมดาไม่ใช่ภาษาคน เราจะเข้าใจกันตรง ๆ อย่างภาษาคนไม่ได้ ภาษา
ธรรมยอมขอนปรมาตสัจจะไว้เบื้องหลัง ดังเช่นผู้เขียนพระคัมภีร์ต้องการบอกว่าพระเจ้า
รักมนุษยเป็นพิเศษก็เป่าลมปราณให้ชีวิตมนุษย์ ท่านานต่าง ๆ ที่แพร่อยู่ในคัมภีร์
ศักดิ์สิทธิ์ได้มีบรรดาจารย์สำคัญ ๆ เช่น เซนต์ออกัสติน เซนต์โทมัส อะไควนัส
เซนต์ฟอลพยายามตีความหาปรมาตสัจจะไว้ จนสมัยเรอเนซองหลังการค้นพบของกาลิเลโอ
ว่าโลกไม่ได้เป็นศูนย์กลางของจักรวาลอันมีผลกระทบต่อความเชื่อของคนในสมัยนั้นมาก
จนพระสันตปาปาปีโอที่ 12 ได้ประกาศให้มีการตีความพระคัมภีร์ให้ถูกต้องมากขึ้น เพราะ
สำหรับบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นการยากที่จะอธิบายโดยบรรดาจารย์
ในอดีตได้ เนื่องจากท่านเหล่านั้นขาดข้อมูลที่แสดงออกให้กระจ่างชัดเจน โดยเฉพาะ
บทแรกของปฐมกาล¹ (เยเนซิส)

นักวิทยาศาสตร์ในสมัยของเตยารต์เชื่อตามทฤษฎีของคาร์วินอันส่งผลกระทบ
ต่อความเชื่อในคริสตศาสนาและคริสตชนทั่วไปเพราะทำให้ฐานะของมนุษย์ตกต่ำระดับเดียวกับ
สัตว์อื่น และทำให้มนุษย์หมดหวังที่จะสร้างความก้าวหน้าให้โลก เตยารต์ในฐานะนัก
ซากวิทยาจึงได้พยายามค้นคว้าเกี่ยวกับกำเนิดมนุษย์และยืนยันว่ามนุษย์มีจิตสำนึกที่ซับซ้อน
กว่าสัตว์อื่นตามกฎแห่งความซับซ้อนและสัมพัทธ์ (ความสำนึก) อันเป็นฐานะมนุษย์ให้
กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง

¹ Pius XII, Divino Affante Spiritu, (Washington D.C.:
NEWC. 1943), p.47.

ข. ความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายกับวิญญาณ

เราเห็นวามมนุษย์ประกอบด้วยร่างกายและวิญญาณ ซึ่งวิญญาณเป็นจิตที่ถูกจำกัดโดยสสาร จิตเป็นวิญญาณของมนุษย์เมื่อสัมพันธ์กับสสาร สสารเป็นร่างกายของมนุษย์เมื่อเกี่ยวข้องกับจิต ร่างกายและวิญญาณรวมเป็นสัต (Being) หนึ่งคือมนุษย์ ในพระคัมภีร์ไม่ได้แยกเป็นสองหน่วยเพราะการแบ่งร่างกายและวิญญาณเป็นการแบ่งแบบกรีกโบราณ แต่ในพระธรรมเกาพระเจ้าสร้างร่างกายและระบายนามหายใจเป็นลมชีวิตเข้าไปในร่างกายของมนุษย์ ร่างกายและชีวิตจิตใจจึงสัมพันธ์กันไม่อาจแยกกันได้อย่างเด็ดขาดได้

พระคริสตผู้ถึงตัวคนทั้งหมดของมนุษย์ว่าเป็นผู้รับใช้ของพระเจ้า พระเจ้าให้รับผิดชอบทั้งสองอย่าง (มัทธิว 10.28) เพราะมนุษย์มีร่างกายเขาจึงเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และธรรมชาติ ถึงแม้เขาร่างกายก็ไม่ขาดความเป็นตัวตน ทั้งตัวตนทั้งหมดต้องรับโทษ นอกจากนี้เมื่อเซนต์ปอลพูดว่า "เนื้อหนัง" (Flesh) ก็หมายถึงบุคคลครบทุกส่วนที่ห่างเหินจากพระเจ้าและอยู่ในพันธนาการของบาป บาปเกี่ยวข้องกับความประพฤติเช่นความโกรธก็เป็นงานของเนื้อหนัง คำว่า "จิตวิญญาณ" (Spirit) ตามทัศนะของเซนต์ปอลหมายถึงมนุษย์ทั้งครบที่มีความสัมพันธ์กับพระเจ้า

การเข้าใจเรื่องวิญญาณเป็นการขยายความจากบทปฐมกาล เช่นพระคัมภีร์กล่าวว่าวิญญาณมนุษย์ให้ชีวิตและเป็นตัวส่งความคิดและความเข้าใจ แรงบันดาลใจ ความรู้สึกและการรับรู้ สันติ ความรัก ความเจ็บ ความเกลียด การถูก ความรู้สึกเป็นศัตรู (เฉลยธรรมบัญญัติ 4.9) ส่วนในพระธรรมใหม่ "หมายถึง "คนภายใน" (โรม 7.22-23) และคำในภาษากรีกว่า "ซุนเนอ์เดซีส์" (Syneidesis) ซึ่งหมายถึง "มโนธรรม" ข้อสำคัญที่สุดที่เน้นในเรื่องคนในพระธรรมใหม่คือคนเป็นคนบาป การพูดถึงคนจึงอาจจะเน้นในลักษณะของคนทั้งครบ ซึ่งโดยธรรมชาติของมันแล้วอ่อนแอและ

มีบาป และในเวลาเดียวกันก็เรียกร้องหาทางที่จะหลุดพ้นจากบาป¹

สำหรับเตยารค์การสร้างวิญญาณไม่ใช่การสอดแทรกใหม่ในงานสร้างของพระเจ้า วิญญาณเป็นการพัฒนาของแบบชีวิตก่อนมีมนุษย์ มันเป็นจุดสุดยอดของกระบวนการเอกภพของวิวัฒนาการ เป็นผลผลิตและสิ่งใหม่ ต่อมาวิวัฒนาการเป็นมนุษย์ที่เป็นจิตและบุคคล เตยารค์พูดถึงกระบวนการที่เข้าสู่ศูนย์กลาง ซึ่งมีความคิดเหมือนนักเทววิทยาทั่วไปว่า การแปรสภาพเป็นบุคคลเป็นผลของกระแสเรียกของมนุษย์ที่จะมีส่วนในสภาพเป็นบุคคล เป็นผลของกระแสเรียกของความเป็นจริงที่อยู่ในพระองค์รอการกลับมาของการสร้างของพระองค์เพื่อรวมเข้าในกระบวนการของชีวิตแบบพระตรีเอกภาพ การสร้างมาถึงจุดหมายในการค้นไปสู่เบื้องบนที่มีอำนาจโดยจัดให้การสร้างซับซ้อนขึ้น แบบซับซ้อนขึ้นของชีวิตกับระบบประสาทและสมองที่สมบูรณ์ขึ้น มนุษย์จึงเข้าถึงพระเจ้าเป็นหน่วยแรก วิญญาณจึงเป็นหลักการใหม่ของการสร้างของพระเจ้า เราจึงกล่าวได้ว่า จุดประสงค์ของวิวัฒนาการทั้งหมดของโลกคือกำเนิดวิญญาณมนุษย์ตามแบบการสร้างนิรันดร วิวัฒนาการจึงมีทิศทางมุ่งมาสู่มนุษย์

เตยารค์พยายามอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างจิตกับสสาร เพราะเห็นว่าลัทธิคอมมิวนิสต์ในขณะนั้นเป็นวัตถุนิยมที่เน้นความก้าวหน้าทางสสารและเพิกเฉยต่อการทำงานของจิต เตยารค์อธิบายว่าสสารและจิตเป็นสองแง่ของปรากฏการณ์อันเดียวกัน สสารเป็นสิ่งภายนอก เป็นแง่แห่งฟิสิกส์-เคมีภายนอก (Exterior Physico-Chemical) ส่วนจิตเป็นแง่ของชีวิตสัมปรัญญะภายใน (Interior Vital-Conscious Aspect) แต่เตยารค์ไม่อาจให้ความกระจ่างได้ เพียงแต่บอกว่า เป็น 2 ชั้นของกระบวนการวิวัฒนาการ คือพลังงานทางกายภาพถูกเปลี่ยนเป็นพลังงานทางจิตหรือที่เขาเรียกว่าความสำนึก

¹ ดูเพิ่มเติมที่ เสรี พงศ์พิศและคนอื่น ๆ. คนในทรงสนะของพุทธศาสนาอิสลามและคริสต์ศาสนา. (กรุงเทพฯ : เจริญวิทยการพิมพ์ 2524).

ไตรตรอง เที่ยวครึกคิดว่าพลังงานทั้งทางจิตและสสารแผ่ไปทั้ง 2 ระดับของโลก (ภายในและภายนอก) เป็นการกระทำอันเดียวกัน มีการเชื่อมโยงและผ่านเข้าในกันและกันได้ แต่ยากที่จะมีการตอบสนองอย่างง่าย ๆ ระหว่างการกระทำทั้งสองแบบนั้น เพราะพลังฉายภาพถูกใช้เพื่อพลังจิตและสลับกับพลังจิตที่เพื่อพลังกายภาพ เที่ยวครึกปฏิเสธการเปลี่ยนแปลงสภาพแบบตายตัวระหว่างภายในกับภายนอกสิ่ง อย่างไม่ก็ตาม เขายืนยันว่าสิ่งภายในมีค่ามากกว่าสิ่งภายนอก¹ เราอาจจะสรุปตามหลักการนี้ได้ว่าจิตมนุษย์ซึ่งเป็นสิ่งภายในย่อมมีคุณค่ามากกว่าร่างกายซึ่งเป็นสิ่งภายนอก ถึงอย่างไรก็ตามความคิดเช่นนี้ก็มีผลลาคอบุคิ เพราะคริสตศาสนาไม่ยอมรับการแบ่งอย่างเด็ดขาดระหว่างร่างกายกับจิต เพราะถือว่าเป็นตัวตนหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้เที่ยวครึกไม่ควรใช้ "พลังงาน" กับสสารและจิตเมื่อพูดว่า "พลังงานจิตของสสาร" (The Spiritual power of Matter) เพราะขัดแย้งกับข้อความข้างต้นที่ว่าสสารและจิตทำงานเกือบจะขนานกัน

ถ้าพูดถึงพระเจ้าและการสร้างที่ทำงานร่วมกันในเรื่องกำเนิดจิตมนุษย์ของเข้าใจการที่ความเรื่องกำเนิดมนุษย์แบบออกเคชั่นแนลลิสติก (Occasionalistic) และเดออิสติก (Deistic) แบบออกเคชั่นแนลลิสติกถือว่าพระเจ้ากระทำเท่านั้น พระองค์เป็นปฐมเหตุที่เป็นสาเหตุเดียวที่ทำให้เกิดสิ่งต่าง ๆ ส่วนพวก Deistic ซึ่งเป็นที่นิยมในพวกนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติในศตวรรษที่ 17-18 ถือว่าพระเจ้าได้สร้างโลกตอนแรกแต่ไม่ทรงทำอะไรในโลกในเวลาต่อมา ดังนั้นทุกเหตุการณ์ถูกอธิบายด้วยสาเหตุต่าง ๆ ภายในโลกแคแบบ ออกเคชั่นแนลลิสติกไม่ให้สละแกลสิ่งสร้างในกิจกรรมต่าง ๆ และปฏิเสธเรื่องสาเหตุสืบเนื่องของสิ่งต่าง ๆ (Causa Secunda) ส่วนเดออิสซึม (Deism) ปฏิเสธสาเหตุแรก (Causa Prima) เราอาจกล่าวได้ว่าตอนเกิดจิตมนุษย์ พระเจ้ากระทำโดยมีอุตตรภาวะ (Transcendence) ส่วนมนุษย์ใช้วิธีอันตรภาวะ (Immanent) ในการเกิดจิตมนุษย์นี้พระเจ้าและโลก

ใช้ชีวิตของตนแต่คนละแบบ การมีส่วนร่วมของวิถีของโลกประกันการต่อเนื่องในกระบวนการวิวัฒนาการ วิถีของพระเจ้าประกันจุดเปลี่ยนทิศไปสู่แบบใหม่¹

กำเนิดมนุษยในแง่วิทยาศาสตร์

คำสอนเรื่องวิวัฒนาการของชีวิต² มีผู้สอนตั้งแต่สมัยกรีกโบราณเช่น อริสโตเติล ต่อมาความคิดนี้ถูกเพิกเฉยไปเป็นเวลานานตลอดยุคกลาง เพราะคนในยุคกลางสนใจเรื่องศาสนามากกว่า จนกระทั่งถึงคริสต์ศตวรรษที่ 17 คาร์วินจึงได้หยิบยกปัญหาวิวัฒนาการนี้ขึ้นมาค้นคว้าอย่างเป็นล่ำเป็นสัน ความคิดของคาร์วินในเรื่องวิวัฒนาการโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับมนุษย์ขัดกับคำสอนของชาวคริสต์โดยทั่วไปในสมัยนั้น คือคาร์วินอธิบายว่ามนุษย์มีวิวัฒนาการมาจากลิง แต่ชาวคริสต์ในสมัยนั้นเชื่อกันว่าพระเจ้าสร้างมนุษย์โดยตรง และมนุษย์ไม่ได้สืบเชื้อสายมาจากลิง เราจึงกล่าวได้ว่าลัทธิคาร์วินมีความสำคัญระดับเดียวกับความคิดของโคเปอร์นิคัส กาลิเลโอ นิวตัน เพราะคาร์วินอาศัยความเพียรมานะค้นคว้าและทดลองออกเป็นสูตรแจ่มแจ้ง จึงได้กระตุ้นวงการวิทยาศาสตร์ให้ยอมรับแนวคิดใหม่เป็นผลสำเร็จโดยใช้ชีวิตอุปนัยออกไปสำรวจธรรมชาติด้วยตนเองซึ่งกล่าวได้ว่าวิธีนี้เป็นวิธีอุปนัยนั่นเอง เขาได้ร่างทฤษฎีขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. 1824 แต่ถูกยับยั้งจากองค์การศาสนาเป็นเวลาถึง 17 ปี จึงได้ออกพิมพ์เผยแพร่เป็นหนังสือชื่อ Origin of Species (กำเนิดของประเภท) ในปี 1859 และ

The Descent of Man (การสืบเชื้อสายของมนุษย์) ในปี ค.ศ. 1671

กลไกของลัทธิคาร์วินสรุปได้ว่าสัตว์ทุกประเภทเกิดลูกเหลือเฟือ และมีแนวโน้มให้มีจำนวนเพิ่มในอัตราส่วนทวีคูณยกกำลัง จุลินทรีย์ตัวเดียวอาจจะทวีเป็นหนึ่งล้านตัวได้

¹ Schmans, Michael, Dogma. Vol.2. p.125.

² ภูภาคณวณ หมายเลข 1.

ภายในชั่วระยะเวลาเพียงวันเดียว ในเมื่อพืชและสัตว์ต่างก็แพร่พันธุ์กันอย่างมากมายเช่นนี้ ที่อยู่และอาหารจะไม่เพียงพอ จึงมีการดิ้นรนเพื่อการอยู่รอด (Struggle for life) และหน่วยที่เหมาะสมที่สุดเท่านั้นจึงรอดตัว (The survival of the fittest) หน่วยที่ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีที่สุดจะอยู่รอดเพราะแต่ละหน่วยแม่เกิดในประเภทเดียวกันหรือแม่แต่เกิดจากพ่อแม่เดียวกัน ต่างก็มีการแปรผันออกเป็นหน่วย ๆ ไป อาจจะเป็นโครงสร้างหรือการปฏิบัติหน้าที่ของอวัยวะก็ได้ หน่วยใดแปรผันไปในทางใดเปรียบธรรมชาติ ก็จะคัดเลือกไว้ให้ดำรงชีพ กลไกดังกล่าวคาร์วินเรียกว่ากฎของการคัดเลือกของธรรมชาติ (natural selection) ส่วนหน่วยที่แปรผันไปในทางเสียเปรียบก็จะตายไป ค่อยเป็นค่อยไปเช่นนี้ นาน ๆ เข้าก็จะมีการเปลี่ยนแปลงไปมากจนเกิดประเภทใหม่ที่มีลักษณะต่างจากประเภทเดิม

ต่อมาไวส์มานน์ (Weismann) คนพบข้อเท็จจริงที่สำคัญยิ่งว่าชีวชาติสืบพันธุ์ (Germ Plasm) เป็นสิ่งที่ไม่ตายแต่สืบเนื่องไปได้เรื่อย ๆ ความคิดเช่นนี้ทำให้ทฤษฎีของคาร์วินกระจ่างขึ้น ไวส์มานน์พิสูจน์ให้เห็นว่าชีวชาติหาได้อยู่ภายใต้อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงในเซลล์อื่น ๆ ไม่ ดังนั้นทฤษฎีเขาเหล่านี้จึงแจ่มชัดตามปกติย่อมเหมือนพ่อแม่ แต่มิใช่ต่างก็ต่างกันเป็นคนละประเภทก็มี

เราควรสรุปในตอนนี้ได้ว่าวิวัฒนาการเป็นกระบวนการของการจัดระเบียบ เป็นการสร้างหน่วยใหม่ที่ซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งเป็นผลให้เกิดคุณลักษณะใหม่ ๆ อวัยวะใหม่ ๆ และกิจกรรมใหม่ ๆ ซึ่งทำให้ชั้นต่าง ๆ เกิดความก้าวหน้า มีโครงสร้างซับซ้อนมากขึ้น ร่างกายของมนุษย์จึงเป็นโครงสร้างใหม่ ฉันทของมนุษย์เป็นความสามารถใหม่ และวิธีการทำการใหม่

ก. กำเนิดมนุษย์ในแง่วิวัฒนาการวิทยา

นักชีววิทยาชาวสวีเดนชื่อคาร์ล วอน ลินน์ (Carl Von Linne) มีชีวิตอยู่ระหว่างปี ค.ศ. 1708-1778 และเป็นผู้ที่รู้จักกันดีในนามภาษาลาตินว่า (Linnaeus)

โคจ้กระบบของสิ่งที่มีชีวิตไว้ในหนังสือของเขาชื่อ "ระบบของธรรมชาติ"

(Systema Naturae) และเป็นบุคคลแรกที่จัดกลุ่ม โฮโม แซเปียน (Homo Sapiens)

ซึ่งแปลว่า "ผู้มีปัญญา" ไว้ในหมู่เดียวกับลิงและวานรอื่น ๆ เขาเรียกกลุ่มสัตว์เหล่านี้ว่า "ไพรเมท" ในการจัดกลุ่มคนรวมกับพวกวานรนั้นลินเนียสโคจ้ให้เห็นว่า แมวคนกับวานรจะมีลักษณะทางสรีระคล้ายกัน แต่ก็มีโคหมายความว่าจะมีบรรพบุรุษร่วมกัน ลิงและวานรชนิดต่าง ๆ อาจจะมีการแตกสาขาพิเศษ และหุควิวัฒนาการเพียงแค่นั้น ในขณะที่เดียวกันนักธรรมชาติวิทยาในสมัยศตวรรษที่ 18 ก็ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับวิวัฒนาการอย่างจริงจังด้วย

กลุ่มสัตว์เลี้ยงเลี้ยงลูกด้วยนมและพวกโฮโม แซเปียนจัดอยู่ในสกุลไพรเมท¹ สกุนนี้รวมทั้งสัตว์จำพวกลิงเลมูร์ ลิงทาร์เซีย ลิงชนิดอื่นและวานร ลักษณะที่สำคัญของพวกไพรเมทคือ ความสามารถในการหยิบฉวย มีนิ้วมือและนิ้วเท้าข้างละห้านิ้ว มีเล็บเป็นรูปโค้ง การใช้มือหรือเท้ายึดสิ่งของนั้นทำให้สามารถปีนป่ายและมีชีวิตอยู่บนต้นไม้ได้ การอยู่บนต้นไม้เป็นการใช้ตาเพื่อมองเห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็วจึงมีความสำคัญมาก สายตาสามารถปรับเข้ากับแสงและสีได้คือ สัตว์จำพวกลิงจะหยิบของด้วยมือและพิจารณาเสียก่อนจึงจะใส่ปากกิน¹

บรรพบุรุษของมนุษย์มีการพัฒนาทางร่างกายหลายอย่างเช่นกระดูกสะโพก และกระดูกขาของออสตราโลปีเทซิน (Australopithecines) ทำให้ตัวตั้งตรง เวลาเดินท่าตั้งตรงเกิดก่อนที่สองตาจะวิวัฒนาการ บรรพบุรุษของมนุษย์ไม่เหมือนกับวานร เพราะเป็นสัตว์กินเนื้อ ยุคที่จะกล่าวนี้เป็นยุคที่แสดคถึงขั้นตอนของวิวัฒนาการทางวิวัฒนาการซึ่งมีอิทธิพลที่สำคัญต่อวิวัฒนาการทางร่างกายของมนุษย์ กล่าวคือบรรพบุรุษของมนุษย์เปลี่ยนแปลงจากการกินผลไม้มาากินเนื้อจึงใช้จำนวนฟันเคี้ยว น้อยกว่าพืช

¹ ภาควิชาชีววิทยา หมายเลข 2.

เส้นใย ส่วนเขี้ยวใหญ่จะช่วยตัดหรือฉีกเปลือกแข็งที่หุ้มส่วนที่กินได้ข้างใน สันกระดูกก็จะทำหน้าที่ช่วยประสานกับกล้ามเนื้อเพื่อทำให้กระดูกขากรรไกรล่างของไพรเมตที่กินพืชเป็นอาหารและทำให้เคลื่อนไหวไคสะตวก เขี้ยวใหญ่ ขากรรไกรใหญ่และสันกระดูกเหล่านี้ไม่จำเป็นสำหรับผู้กินเนื้อสัตว์เป็นอาหาร ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อมาคือหัวกระดูกจะพัฒนาลายกับของมนุษย์มากขึ้นเป็นรูปกลม หน้าผากพัฒนาไม่ลาดมากจึงมีเนื้อที่มากพอสำหรับเนื้อสมองที่ขยายใหญ่ไคอีก กระดูกบนใบหน้าค้ำค้ำแปลงให้ส่วนหน้าเป็นแนวตั้งตรงกับศีรษะ ส่วนจมูกก็ยกระดับยื่นออกมา แต่จมูกของลิงทั้งหลายยังแบนอยู่ ซึ่งลักษณะเด่นขั้นสุดท้ายไคแก่กระดูกอ่อนและเนื้อเยื่ออ่อน ๆ ที่ยื่นออกมาเป็นลักษณะจมูกของมนุษย์

มีคนเชื่อว่าไควาถิ่นกำเนิดแห่งแรกของมนุษย์นั้นอยู่ในทวีปแอฟริกา ต่อมาจึงไคเดินทางท่องเทียวเคลื่อนย้ายเข้ามาสู่ทวีปเอเชียและยุโรปในตอนหลัง เมื่ออุณหภูมิบางตอนของทวีปนั้นไคอุ่นขึ้นเนื่องจากน้ำแข็งไคถลอกออกไป ส่วนทวีปอเมริกานั้นไม่พบว่ามีซากไคกระดูกของมนุษย์โบราณอยู่เลย จึงสันนิษฐานว่าผู้คนเพิ่งอพยพเข้าไปอยู่เมื่อไม่กี่พันปีมานี้ไคโดยเฉพาะพวกอินเดียนแดงทั้งหลายน่าจะอพยพไปจากส่วนต่าง ๆ ของทวีปเอเชียเป็นแน่

หลังจากที่สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมพวกแรกไคเกิดขึ้นก็มีวิวัฒนาการมาตามลำดับ นักธรณีวิทยาไคแบ่งระยะเวลาออกเป็นยุคต่าง ๆ แต่ละยุคมีช่วงเวลานับล้าน ๆ ปี และมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป ลำดับชั้นของวิวัฒนาการ เป็นวานรที่คล้ายมนุษย์เข้าสู่อัตลักษณ์ที่เป็นมนุษย์ตั้ง เช่นปัจจุบันคือ

1. ออสตราโลปีเทซีน (Australopithecines) ไคมีการขุดค้นพบซากไคกระดูกมากมายในแอฟริกาไค ลักษณะของซากกระดูกเหล่านี้คล้ายกับวานร แต่ขนาดของปริมาตรสมองใหญ่กว่าของวานรคือ 600 ลบ.ซม.ขึ้นไป ส่วนกระดูกสะโพก

และกระดูกโคนขาและเท้ามีลักษณะคล้ายมนุษย์มาก เวลาเดินตัวจะตั้งตรงหรือเกือบตรง อายุของวานรคล้ายมนุษย์มีอายุประมาณหนึ่งล้านปีมาแล้ว หลังจากศึกษาและวิเคราะห์ วานรคล้ายมนุษย์ชนิดนี้แล้ว มีผู้เชื่อว่าเป็นหัวเดียวตัวต่อระหว่างวานรกับมนุษย์ อย่างไรก็ตามได้มีผู้ค้นพบซากโครงกระดูกซึ่งมีลักษณะคล้ายและแตกต่างกันไปบางเช่น วานรคล้ายมนุษย์ที่พบในจีนและในชวา ได้มีการตั้งชื่อและคำนวณอายุของการมีชีวิตอยู่ของวานรคล้ายมนุษย์นั้น ๆ

2. ปีเทแคนโทรปัส อีเรคตัส (Pithecanthropus Erectus)

ลักษณะของโครงกระดูกและหัวกระดูกที่ค้นพบ สันนิษฐานกันว่ามีลักษณะเป็นมนุษย์ที่คล้ายกับวานรและเดินตัวตรง ปริมาตรของสมองอยู่ในระหว่าง 775-940 ลบ.ซม. เป็นมนุษย์ที่มีชีวิตอยู่ในราว 5 แสนปีมาแล้ว ตัวอย่างของมนุษย์วานรนี้ได้แก่มนุษย์ชวา มนุษย์ปักกิ่ง และมนุษย์ไฮเดิลเบอร์ก เป็นต้น

3. มนุษย์นีอันเดอร์ทัล (Neanderthal Man) มนุษย์นี้มีปริมาตรสมอง

เฉลี่ยประมาณ 1350-1400 ลบ.ซม. มีหน้าผากลาดลงพร้อมทั้งสันคิ้วโค้งหนาที่ขึ้น กระดูกขากรรไกรหนาและหนัก ไม่มีลูกคางแต่มีคอเหมือนคอกวาย ทำให้มีรูปร่างประหลาด เวลาเดินก้มตัวต่ำลง สันนิษฐานกันว่ามนุษย์นีอันเดอร์ทัลมีสติปัญญาค่อนข้างสูง สามารถสร้างเครื่องมือได้อย่างสวยงาม เขาเห็นเหล็กไฟให้เป็นรูปกลม ๆ ทำเครื่องเจาะรู ทำจานกลม ๆ ทำเครื่องชุกและทำมีดควยหิน เมื่อมีสมาชิกคนไหนตายก็ได้มีการประกอบพิธีฝังศพ มนุษย์พวกนี้มีอายุอยู่ในราว 150,000 ปีมาแล้วและสูญพันธุ์ไปเมื่อ 50,000 ปีมาแล้ว

4. มนุษย์โครมันยอง ซากกระดูกของมนุษย์โครมันยองค้นพบครั้งแรกเมื่อปี

ค.ศ. 1868 ที่หมู่บ้านเลเซซีส (Les Eyzies) ตอนกลางของประเทศฝรั่งเศส มนุษย์พวกนี้สูงประมาณ 5 ฟุต 11 นิ้ว มีปริมาตรสมองใหญ่ประมาณ 1660 ลบ.ซม.

หน้าตรง จมูกโค้ง หน้าผากสูง มีกระดูกขากรรไกรแข็งแรง สามารถประดิษฐ์เครื่องมือ
 ที่ทำด้วยหินสวยงาม มนุษย์โครมันยองมีชีวิตอยู่เมื่อ 40,000 ปีมาแล้ว และเชื่อกัน
 ว่ามีลักษณะเหมือนกับมนุษย์ปัจจุบัน ต่อมาได้มีการชุกชุมชากโครงกระดูกและอวัยวะ
 อื่น ๆ ได้มีการตั้งชื่อมนุษย์เหล่านี้เพื่อจำแนกระยะเวลาของการมีชีวิตอยู่ซึ่งเป็นตัวแทน
 ของมนุษย์ปัจจุบัน เช่น มนุษย์สวอนคอม (Swanscombe) มนุษย์ฟอนเตเชวาเด
 (Fontechevade man) มนุษย์คามาน (Kamam man) มนุษย์แคนเจรา
 (Kanjera man)

ลักษณะสำคัญของวิวัฒนาการทางร่างกายของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
 พอสรุปได้ดังนี้

ก. เปลี่ยนจากการที่เคยเป็นสัตว์สี่เท้ามาเป็นสัตว์สองเท้า ทำให้ขาหน้า
 สองขาที่เคยใช้พยุงน้ำหนักตัวมีอิสระและทำหน้าที่เป็นมือใช้หยิบฉวย กระทำกรต่าง ๆ
 รวมทั้งสร้างเครื่องมือเครื่องใช้นานาชนิดขึ้นมาได้

ข. เปลี่ยนจากการเคลื่อนไหวแบบร่างกายขนานไปกับพื้นมาสู่การเคลื่อนไหว
โดยร่างกายตั้งตรงเป็นมุมฉากกับพื้น ทำให้มองเห็นสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ไต่กว้างไกลและ
 ลึกซึ้งกว่าเดิมมาก

ค. พัฒนาการของภาษาพูดซึ่งได้เปลี่ยนจากภาษาสัญญาณ อันเป็นภาษา
 ส่งเสียงแสดงอารมณ์แบบภาษาของสัตว์ทั้งหลายมาเป็นภาษาสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นภาษาพูดที่
 สามารถสื่อสารติดต่อความคิดอ่านอันเป็นนามธรรมที่ลึกซึ้งและสลับซับซ้อนได้ ซึ่งต่อมา
 ได้มีการสร้างภาษาเขียนและวัฒนธรรมทางศิลปวิทยาการต่าง ๆ ขึ้นมาได้อย่างวิจิตรพิสดาร
 ถ้าปราศจากภาษาสัญลักษณ์เสียแล้ว ความเจริญก้าวหน้าทางวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ
 อาจไม่เกิดขึ้นมาเลยก็ได้

ง. พัฒนาการด้านมันสมองของมนุษย์ซึ่งมีปริมาตรเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตาม
กาลเวลาที่ผ่านไป นอกจากนั้นคุณภาพของสมองก็เปลี่ยนแปลงก็ขึ้นเรื่อย ๆ เช่นกัน

ทำให้มนุษย์มีความสามารถในการเรียนรู้ได้มากกว่าสัตว์ทุกชนิดในโลก ระบบความจำ และความคิดก็นับได้ว่าดีเยี่ยม การที่มนุษย์มีมันสมองที่มีปริมาณมากและมีคุณภาพ ดีเช่นนี้ทำให้มนุษย์สามารถคิดสร้างวัฒนธรรมในแง่มุมต่าง ๆ ขึ้นมาได้มาก รวมทั้ง อารยธรรมและวิทยาศาสตร์ ศิลปะและปรัชญาต่าง ๆ ¹

สมองของมนุษย์มีส่วนคล้ายกับสมองของสัตว์ในส่วนที่เรียกว่า "สมองเก่า" (Old Brain) สมองมนุษย์ได้พัฒนาไปล้ำหน้ากว่าสมองของสัตว์โดยจะมีส่วนของ สมองใหม่มาปกคลุมสมองเก่าเรียกว่า ซีเรบรัม (Cerebrum) สมองของมนุษย์ เป็นอวัยวะที่แบบบางมาก ทั้งอยู่ในกระโหลกศีรษะและลอยตัวอยู่ในน้ำมีน้ำหนักประมาณ 1300-1400 กรัม สมองของเด็กแรกเกิดมีน้ำหนักประมาณ 300-400 กรัม แล้ว เจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงอายุ 15 ปี

สมองส่วนซีเรบรัม เป็นส่วนที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้ การจำ การรับรู้ การใช้สติปัญญา การคิดหาเหตุผลและความ สามารถต่าง ๆ สมองส่วนนี้แบ่งเป็น 4 ส่วนคือ

1. สมองส่วนหน้า (Frontal Lobe) เป็นที่ตั้งของศูนย์ควบคุมกล้ามเนื้อที่อยู่ใต้อำนาจของจิตใจ โคลงกล้ามเนื้อ แขน ขา ลำตัว เป็นต้น และยังเป็น ศูนย์ควบคุมของอารมณ์ การตัดสินใจ การควบคุมตัวเองและกำลังใจด้วย มีพื้นที่ต่าง ๆ เช่นมอเตอร์ แอเรีย (Motor Area) ทำหน้าที่ควบคุมกล้ามเนื้อของร่างกายทั่วไป และควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกาย ถ้ากระตุนซีกซ้ายจะมีการเคลื่อนไหวทางซีกขวา

¹ คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา, รามคำแหง. สังคมวิทยา มานุษยวิทยาเบื้องต้น (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523), หน้า 266-268.

หรือกระตุนซีกขวาก็จะมีการ เคลื่อนไหวทางซีกซ้ายขึ้น หากถูกทำลายจะทำให้คนเป็น อัมพาต ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพูด (Speech area) อยู่ตอนกลางของสมองส่วนหน้า ทำหน้าที่ควบคุม เกี่ยวกับการพูด โดยปกติพื้นที่นี้จะอยู่ข้างขวาของคนทีถนัดมือซ้ายและ อยู่ข้างซ้ายของคนทีถนัดมือขวา พื้นที่ส่วนที่เชื่อมโยงความคิด (Associative Area) อยู่ตอนหน้าสุดของสมองส่วนหน้า ทำหน้าที่ควบคุมการควบคุมการคิด ความจำและความ ฉลาด

2. สมองส่วนกลาง (Parietal Lobe) เป็นที่ตั้งเกี่ยวกับการสัมผัส ทาง ๆ หรือความรู้สึกทั่ว ๆ ไป เช่นความรู้สึกร้อนหนาวและความเจ็บ

3. สมองส่วนข้าง (Temporal Lobe) เป็นที่ตั้งของศูนย์แห่งกลิ่น รสและการได้ยิน

4. สมองส่วนหลัง (Occipital Lobe) เป็นที่ตั้งของศูนย์รับการ เห็นต่าง ๆ

สมองของคนเป็นอวัยวะที่แบบบางมาก ตั้งอยู่ในกะโหลกศีรษะและลอยตัวอยู่ในน้ำมีน้ำหนักประมาณ 1,300-1,400 กรัม สมองของเด็กแรกเกิดมีน้ำหนักประมาณ 300-400 กรัม แล้วเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงอายุ 15 ปี สมองแบ่งออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ เซรีบรัม (Cerebrum) เซรีเบลลัม (Cerebellum) และ ก้านสมอง (Brainstem) ซึ่งไม่อาจกล่าวรายละเอียดไว้ ณ ที่นี้ได้

สรุปแล้วนับเป็นเวลานานกว่าที่สัตว์กลุ่มไพรเมทจะนำเหล่าจากสัตว์อื่นเพื่อ ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และส่วนที่เป็นลักษณะเด่นที่ต่างจากสัตว์ประเภทอื่นคือการใช้ซ้าหน้าเป็นมือได้ การปรับปรุงเรื่องกระดูกเชิงกรานทำให้กายตั้งตรงได้ ส่วนหน้าได้รับการพัฒนาโดยเฉพาะส่วนพื้นที่ถูกปรับกระดูกกรามตรงคางให้เหมาะกับการพูด

มีผลทำให้รูปกระโหลกศีรษะมีเนื้อที่สำหรับบรรจุสมอง นอกจากนี้ลูกตาที่เข้ามาชิดกัน ทำให้จอมองของที่อยู่ตรงหน้าได้ชัดขึ้น จุดนี้เป็นการเปลี่ยนโครงสร้างภายนอก (ส่วนที่เป็นสสาร) และเป็นจุดเด่นของลักษณะการเป็นมนุษย์เพราะเราจะเห็นว่าหน้าที่ของสมองส่วนหน้าคือส่วนที่เรอบรมที่มนุษย์พัฒนาล่าช้ากว่าสัตว์อื่น เป็นสมองส่วนที่ควบคุมพฤติกรรมที่สัตว์ทำไม่ได้ เช่น การเรียนรู้ การจำ การใช้สติปัญญา การคิดหาเหตุผล และเรื่องนามธรรม เที่ยารค์ยอมรับว่าการพัฒนาสมองส่วนหน้านี้เป็นการเพิ่มความสำนึกนั่นเอง

เที่ยารค์เห็นว่าแหล่งของความคิดและสติปัญญาของมนุษย์คงจะมีปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเป็นมนุษย์มาเป็นเวลานานและเป็นการเตรียมสำหรับคนทั้งกลุ่มในเวลาเดียวกัน ปัจจัยนี้มาจากการพัฒนาอวัยวะ อวัยวะบางส่วนโดยเฉพาะส่วนสมองมีความซับซ้อนขึ้น เที่ยารค์อธิบายว่าสมองพัฒนาได้เพราะมือเป็นอิสระไข้จับต้องสิ่งต่าง ๆ ได้และสร้างเครื่องมือที่แข็งแรงได้ ทำให้มีเวลาพอที่จะฝึกการคิดไตร่ตรองคัดแปลงชีวิตความเป็นอยู่และคิดเรื่องนามธรรม อีกปัจจัยหนึ่งเกี่ยวกับยีนส์ในเด็กแรกเกิด (Ontogeny) เวลาเด็กแรกเกิด เราพบว่าเขามีสติปัญญาและถือว่าเขาเป็นสิ่งคิดได้ นั่นคือเราพบความต่อเนื่องของปัจเจกบุคคลที่เริ่มจากรังไข่ที่เจริญพันธุ์จนเป็นผู้ใหญ่

เที่ยารค์มีข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับมนุษย์แท้จากมนุษย์โบราณดังนี้คือ

ก. เที่ยารค์เห็นจามมนุษย์ปักกิ่งและมนุษย์ชาวมอไซ่บรรพบุรุษของมนุษย์ปัจจุบัน เพราะไม่สามารถข้ามจุดเริ่มความคิดไตร่ตรองได้ แต่ทั้งคู่เป็นสิ่งไข้ปัญญา (Intelligent being) จึงถือว่าเป็นที่มาของกลุ่มมนุษย์ทั้งหมดเรียกว่าวานรคล้ายมนุษย์

ข. กลุ่มของมนุษย์นีอันเดอร์ทัล เกิดในช่วงควอเทอร์นารีตอนต้น (Lower Quaternary period) อาจเกิดขึ้นหลังจากที่วานรคล้ายมนุษย์หายไป จากซากฟอสซิลจำนวนมาก ในช่วงควอเทอร์นารีตอนต้นเห็นความก้าวหน้าของสมองมากเช่น

ความพยายามในการวาดภาพสัตว์ตามถ้ำและพิธีศพแสดงว่าเริ่มมีมนุษย์แต่ไม่เหมือนมนุษย์ปัจจุบันที่เดียว ยุคฝ่าเลโอลิติกตอนกลาง โลกเต็มไปด้วยมนุษย์นีแอนเดอร์ทัลที่ปรากฏว่าพวกที่อยู่ในปาเลสไตน์ (Palestine) มีลักษณะใกล้เคียงมนุษย์ปัจจุบันมากที่สุด

ค. ความซับซ้อนของโฮโม แซเปียน มนุษย์แบบปัจจุบันคือมนุษย์โครมันยอง (Cro-magnon Man) ซึ่งโตกว่ากลางพวกนีแอนเดอร์ทัลใหญ่พันธุ์ไป มนุษย์สมัยใหม่เกิดในช่วงควอเทอร์นารี (Quaternary period) เพราะแทรกอยู่ในกระบวนการวิวัฒนาการแต่มีบทบาทลับ ๆ อยู่ใต้อุปถัมภ์ในเพอซโด นีแอนเดอร์ทัลอยด์ (Pseudo-Neanderthaloids) ซึ่งมีอายุสามหมื่นกว่าปี มีทั้งนิวฮาว นิวคัว นิวเหลื่อง ทางคานารากายมีหน้าผากสูง เห็นคางเคน ในยุคกว้างเรนเดียร์พวกโฮโม แซเปียนแสดงความคิดปรากฏตามถ้ำ มีศิลปะ งานพิธีกรรมใช้สีแดง สีดำ พบในแอฟริกา โอเชียเนีย อเมริกา ยุคนี้เป็นยุคแห่งเหตุผล (Age of Reason) (คริสต์ศตวรรษที่ 15 เริ่มมีมนุษย์ปัจจุบันที่มีสมองสมบูรณ์ มีการพัฒนาส่วนประสาท ช่วงนี้มนุษย์เกิดคุณสมบัติทางจิตทั้งส่วนตัวและส่วนรวม)

ง. ยุคหินใหม่ (Neolithic Age) เป็นช่วงที่เกิดอารยธรรมอยู่ระหว่างยุคหินกระเทาะ (Chipped Age) กับยุคเหล็ก (Iron Age) ช่วงนี้มีพวกเรออน (Nomads) โดยโซมาและกว้างอยู่เป็นพาหนะในหลายแห่งของโลกในระหว่างหนึ่งหมื่นถึงสองหมื่นปีมาแล้ว เป็นช่วงของการแปรสภาพเป็นสังคม เกิดความไตร่ตรอง การรวมกลุ่มชัดขึ้น ผลก็คือเกิดความคิดที่จะสะสมอาหาร มีเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ มีความซับซ้อนเรื่องสิทธิหน้าที่มากขึ้น ทำให้มีการกำหนดโครงสร้างทางการศาลและโครงสร้างชุมชน มีระเบียบเกี่ยวกับการแต่งงาน ศีลธรรมเป็นยุคของการประดิษฐ์ มีการทำเครื่องปั้นหม้อ การทอผ้า วาดภาพ เริ่มยุคโลหะ

ตั้งแต่มีเกษตรกรรมเกิดขึ้นก็ได้มีการตั้งถิ่นฐานแน่นอน มีการแลกเปลี่ยน

สินค้า ถ้ายทอดความคิด มีประเพณี มีระเบียบและมีการถือกรรมสิทธิ์ส่วนรวมมากขึ้น ในช่วงหกพันปีมานี้เราพบหลักฐานการเขียน เข้ามัยประวัติศาสตร์ในสมัยนีโอลิทิก ถึงแม้มีความแตกต่างตามการเกิดชาติ รัฐ อารยธรรม แต่เป็นปรากฏการณ์ของการ ถายทอดทางวัฒนธรรมมารวมกัน ยิ่งมนุษย์ในยุคหลังนีโอลิทิก (Post-Neolithic) มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมเช่น พวกที่อยู่ใกล้แม่น้ำได้มีการชลประทาน มีการตั้งถิ่นฐานเป็นมวลชน

จ. ระเบิดมนัส (Noosphers) หรือความสำนึกรวม การปรากฏของ นีโอลิทิกเป็นการเริ่มไปสู่สภาพที่เหนือกว่าของระเบิดมนัส ประมาณห้าพันถึงหนึ่งหมื่นปี มาแล้วมีอารยธรรม 5 กลุ่มคืออารยธรรมของพวกมายาในทวีปอเมริกากลาง อารยธรรม โปสิเนียน (ทะเลจีนใต้) อารยธรรมจีน (ลุ่มแม่น้ำเหลือง) อารยธรรมอินเดีย (ลุ่มแม่น้ำคงคาและสินธุ) อารยธรรมของอียิปต์และสุเมเรียน (ลุ่มแม่น้ำไนล์และ เมโสโปเตเมีย) อารยธรรมสามแห่งหลังเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน อารยธรรมสอง แห่งแรกเกิดตามมา แต่ทั้งหมดเป็นอิสระต่อกัน แต่ละอารยธรรมต่อสู้เพื่อแพร่และ แลกสาขาไปอย่างมากทำให้มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นในโลก เทยาร์คเห็นว่าความคิดแบบ เมโสโปเตเมียและหลักศาสนาคริสต์ช่วยสร้างจิตวิญญาณของชาวยุโรปและด้วยการคมนาคม การสื่อสาร เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้มีการแพร่ความรู้สึนึกคิดของชาวตะวันตก โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์อย่างเช่นที่เห็นในปัจจุบัน

ข. กำเนิดมนุษย์ตามกฎแห่งความซับซ้อนและสัมปชัญญะของ เทยาร์ค

เคอ ชาร์แดง

เพื่อจะเข้าใจความคิดเกี่ยวกับกำเนิดมนุษย์ของเทยาร์คจำเป็นต้องเข้าใจ กฎแห่งความซับซ้อนและสัมปชัญญะของเขาเสียก่อน เพราะจะช่วยให้อ่านเรื่องกำเนิด ของเซลล์แรกจนวิวัฒนาการเป็นมนุษย์ คำอธิบายนี้จะทำให้เข้าใจว่าทำไมมนุษย์จึงมีฐานะที่สูงกว่า

สัตว์ เพราะมนุษย์มีความสำนึกหรือสัมปชัญญะซับซ้อนที่สุดนั่นเอง ซึ่งมีพื้นฐานบนข้อเท็จจริงที่ว่า การจักระเบียบมีจริง ทำให้เกิดของใหม่ซึ่งมีคุณสมบัติและสมรรถภาพใหม่ ๆ ทำให้มีกฎใหม่ ๆ ขึ้น ชาติดั้งเดิมเช่นชาติทางเคมีหรือจะให้ดั้งเดิมกว่านั้นก็สืบสาวลงไปถึงปฐมหรือโปรทอนก็ได้ เหล่านี้จะรวมตัวกันเข้าเกิดความสัมพันธ์ใหม่และโครงสร้างใหม่ หรือพูดให้เจาะจงลงไปคือเกิดโครงสร้างชนิดพิเศษเรียกว่าสิ่งมีชีวิตซึ่งเป็นสิ่งใหม่และมีปฏิกริยาเฉพาะตัว ยิ่งกว่านั้นสิ่งใหม่เหล่านี้มีประสิทธิภาพในการกำหนดกระแสเหตุการณ์ต่อไปในอนาคตด้วย ทฤษฎีนี้อาจจะอธิบายเรื่องสำคัญที่สุดอันใดแก่ชีวิตและมนุษย์ จนถึงต้นกำเนิดทีเดียว ดังนั้นปัญหาสำหรับเตยารค์คือ "วิวัฒนาการไปสู่อะไร" "เป็นการมารวมหรือแยกออกจากศูนย์กลาง" "วิวัฒนาการมีทิศทางใหม่" วิวัฒนาการของเตยารค์จึงมีข้ออภิปราย แต่เป็นแบบฟิสิกส์ขั้นสูง ซึ่งเป็นปรากฏการณ์แบบวิทยาศาสตร์¹

กฎแห่งความซับซ้อนและสัมปชัญญะของเตยารค์เป็นที่รู้จักกันในวงการวิทยาศาสตร์ มีใจความว่า "ทุกครั้งที่เราสารรวมตัวกันมีโครงสร้างมากขึ้นและดีขึ้น สัมปชัญญะก็พัฒนามากขึ้นตามไปด้วย" กล่าวคือยิ่งสารทวีสภาพความซับซ้อนมากขึ้นเท่าไร สัมปชัญญะก็จะยิ่งฉายาปรากฏออกมาได้มากเท่านั้น ตัวอย่างเช่น กอนหินคุประจุไร สัมปชัญญะ เพราะโครงสร้างของหินไม่มีความซับซ้อนพอที่จะแสดงสัมปชัญญะออกมา แต่ในมนุษย์ซึ่งมีสภาพซับซ้อนสูงสุดในสายวิวัฒนาการ สัมปชัญญะจึงฉายาออกได้อย่างเต็มที่มากกว่าสิ่งอื่น ๆ นั่นคือเมื่อสมองของมนุษย์ซับซ้อนมากขึ้นในแง่ของสารซึ่งเป็นสิ่งภายนอก (The Without) ก็จะมีควมสำนึกเข้มข้นมากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งภายใน (The Within)

¹ แพทริค. ปรัชญาเบื้องต้น แปลโดย กิรติ บุญเจือ. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2521), หน้า 121.

นอกจากนี้เตยาร์คยังใช้ทฤษฎีสายโรของเอเรียคน์ (Ariadne's Thread) มาอธิบายเรื่องกำเนิดชีวิตด้วย ทฤษฎีนี้ว่าด้วยความก้าวหน้าภายในของสิ่งมีชีวิต โดยการแพร่ขยายที่ต่อเนื่องในทิศทางเดียวกันอย่างลึกซึ้งของความสำนึก เป็นการมองหาความสัมพันธ์ระหว่างภายในกับภายนอกของสิ่งมีชีวิต แทนแต่คือความเป็นภายใน (Interiority) ในจักรวาลตามเวลาที่กำหนด ในกรณีของวิวัฒนาการนั้นพื้นฐานอยู่ที่การเติบโตต่อเนื่องของพลังงานทางจิตหรือพลังแทนเจนเชียลซึ่งอยู่ในขอบเขตที่เราพอจะสังเกตได้¹

เราพอจะอธิบายได้ว่าพลังงานแทนเจนเชียล (Tangential energy) นั้นทำหน้าที่เชื่อมต่อนุภาคหนึ่งเข้ากับอนุภาคอื่น ๆ ซึ่งมีระดับแห่งความซับซ้อนอยู่ในระดับเดียวกัน ส่วนพลังงานเรเคียดนั้นทำหน้าที่ชักนำให้อนุภาคนั้น ๆ ก้าวหน้าไปสู่ความซับซ้อนและการมีศูนย์รวมที่ยิ่งใหญ่กว่าเดิม นั่นคือมีสัมพัทธ์ที่ทวีมากขึ้นด้วย

เตยาร์คพยายามเพิ่มเติมเกี่ยวกับจุดเริ่มของความสำนึกว่า

1. การพัฒนาชีวิตตามประวัติศาสตร์ของดาวเคราะห์นี้เริ่มจากธรณีกำเนิดตามด้วยชีวกำเนิดและจบลงด้วยจิตกำเนิดซึ่งอยู่บนแกนเดียวกันของวิวัฒนาการ เช่นการเกิดเซลล์ชีวิตแรกของโปรโตพลาสซิมจากสารเคมีของโลกซึ่งเกิดขึ้นครั้งเดียวในเวลาทั้งหมด

2. พลังชีวิต (The Impetus of life) ขณะที่นักชีววิทยาพยายามยืนยันหลักการพัฒนาชีวิตว่ามาจากแรงกระตุ้นภายนอก เช่น การเลือกสรรตามธรรมชาติ เตยาร์คเห็นว่าภายในพลังงานแทนเจนเชียลมีพลังงานเรเคียดด้วย พลังกระตุ้นของโลกนี้เป็นแรงขับของความสำนึก เป็นแหล่งสูงสุดในค่านิจใจ มันจะอธิบายความ

1

Teilhard de Chardin, The Phenomenon of Man, p. 143.

ก้าวหน้าที่ไม่ย้อนกลับแต่นำไปสู่จิตที่สูงกว่าเรื่อยไป

3. การมองจากภายนอก (เช่นจากข้อมูลของฟอสซิล) เพื่อสันนิษฐานถึงภายในซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญกว่า ถ้ามองภายในของสิ่งมีชีวิตจะเห็นความพยายามที่จะพัฒนาจากสัญชาตญาณไปสู่สิ่งที่เหนือกว่าจนถึงการพัฒนาคุณภาพของสมอง นั่นคือความสำนึก เเตยารคกล่าววว่า "จากเริ่มระยะชีวิตไปสู่ชนิดพันธุ์ต่าง ๆ เป็นการแก่งัดกันใหญ่โตของจิตที่แสวงหาแบบต่าง ๆ สำหรับตัวเอง"¹

เเตยารคเปรียบเทียบการเกิดชีวิตเหมือนการที่น้ำจะเดือดเป็นไอต้องมีจุดเดือด เช่นเดียวกับความสำนึกที่เกิดขึ้นเมื่อถึงเวลาสำคัญ² เขายอมรับทฤษฎีวิวัฒนาการว่าภายในสัตว์ประเภทเดียวกัน จะมีการเพิ่มแบบใหม่และอวัยวะใหม่ เป็นการเปลี่ยนแปลงไม่ใช่ในแง่ปริมาณเท่านั้นแต่ทว่าในแง่คุณภาพด้วย เขาอธิบายกระบวนการเกิดสัมปชัญญะว่าพวกไพรเมทที่เกิดตอนปลายยุคเทอร์เชียรี (Tertiary) เช่นลิงในโลกเก่าเป็นตัวแทนของไฟลัมที่พัฒนาไปสู่กระบวนการด้านสมองโดยตรงเพราะมีระบบประสาทและสัญชาตญาณพัฒนาเรื่อยมาในขณะที่ม้า กวาง เสือ แมลงพัฒนาอวัยวะที่ทำให้เคลื่อนที่ได้เร็ว พวกไพรเมทกลับพัฒนาการทำงานของสมองโดยละเอียดเรื่องอื่นเพื่อให้มีสัมปชัญญะมากขึ้น พวกเลี้ยงลูกด้วยนมจึงสร้างสาขาที่เด่นและสำคัญในผังต้นไม้ชีวิต โดยมีไพรเมทเป็นแขนงใหญ่และมีมนุษย์วานร (Anthropoids) เป็นแขนงย่อย

เเตยารคสันนิษฐานว่ามนุษย์เกิดในช่วงปลายของยุคพลีโอซีน (Pliocene) เริ่มจากมนุษย์แต่ละหน่วยเกิดการไตร่ตรองแล้วทั้งไฟลัมก็เกิดการไตร่ตรอง ซึ่งเเตยารค

¹ Teilhard de Chardin, The Phenomenon of Man, p.166.

² Ibid, p. 152.

เรียกว่ากระบวนการสู่ความเป็นมนุษย์ (Hominisation) ซึ่งหมายถึงการก้าวกระโดดจากสัตว์ที่ทำตามสัญชาตญาณไปสู่สัตว์ที่มีความคิดเป็นของตัวเองทันที ซึ่งในความหมายกว้างหมายถึงกระบวนการทางจิตใจทั้งไฟลัมแบบก้าวหน้าในอารยธรรมของมนุษย์อื่นเกี่ยวกับพลังทั้งหมดของสัตว์ในโลก¹

เตยารด์ไคววิเคราะห์การเกิดสติปัญญาของปัจเจกชนว่า

ก. ในแง่ธรรมชาติ ถ้าจะดูความเห็นอกว่าของมนุษย์ต่อสัตว์โหดที่การไตร่ตรอง (Reflection) เพราะการไตร่ตรองเป็นพลังที่มาจากสัมผัสปัญญาเพื่อหมุนกลับเข้าหาตัวเองได้ เพื่อเป็นเจ้าของตัวเองด้วยการหาการยืนยันเฉพาะและคุณค่าเฉพาะ ไม่เป็นแต่การรู้เท่านั้นแต่เป็นการรู้จักตัวเองและรู้ว่าตัวรู้ นอกจากนี้การไตร่ตรองทำให้เขาเกิดปัญญา² เขาแนวทางการไตร่ตรองทำให้มีช่องว่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์คือมีความแตกต่างกันที่ธรรมชาติมากกว่าค่านระดับซึ่งเนื่องมาจากการแปรผัน (Mutation)³

ข. ทฤษฎีจักรกล เตยารด์ไควว่าเคการ์ต เป็นนักจักรกลวิทยาคนหนึ่งซึ่งถือว่าความคิดเท่านั้นที่มีอยู่จริง ทั้งนี้เพื่อยกย่องความสามารถคิดได้ว่าเป็นคุณสมบัติสำคัญของมนุษย์ สัตว์ไม่มีความคิดจึงทำอะไรตามสัญชาตญาณแบบอัตโนมัติเหมือนเครื่องจักรกล นักชีววิทยาสสมัยใหม่เห็นว่าไม่มีเส้นชัดเจนที่ลากแบ่งระหว่างความสำนึกสัญชาตญาณ เตยารด์ไควเห็นว่าสัญชาตญาณเป็นการแสดงออกที่แยกไปของการปรากฏชีวิต เขาเห็นว่าสัญชาตญาณมุ่งไปสู่ปัญญา แต่สายตาของมนุษย์เท่านั้นที่มีการทำงานค่านปัญญาสำเร็จในทุกทาง

เตยารด์ไควเปรียบเทียบการเกิดจิตเหมือนกับการต้มน้ำภายใต้ความดันปกติ สิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นโดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิคือโมเลกุลที่เป็นไอน้ำแยกออกอย่างอิสระ

¹ Ibid, p. 180.

² Ibid, p. 165.

³ Ibid, p. 166.

การเกิดจิตคงอยู่ในช่วงเทอร์เชียรี (Tertiary era) คือเมื่อประมาณ 500 ล้านปีมาแล้ว ส่วนมนุษย์วานรเกือบเข้าถึงสูกยอดของโคนดังต้นไม้ชีวิตแต่มีการเพิ่มพลังแทนเจนเซ็ล ดังนั้นพลังเรเค็ยลจึงถดถอยไปสู่ตัวเองอวัยวะจึงไม่เปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตามเตยารคยืนยันว่าการแปรสภาพมาเป็นจิตของมนุษย์อยู่ในเส้นทางวิวัฒนาการเดียวกัน แม้ว่าเขาจะยอมรับว่ามนุษย์เป็นอุคตรภาวะเหนือส่วนอื่นของธรรมชาติก็ตาม¹

ค. การเกิดความไม่ต่อเนื่องในความต่อเนื่อง (Discontinuity in Continuity) เตยารคเห็นว่าการเกิดความคิดเหมือนกับการเกิดชีวิตซึ่งมีสาเหตุมาจากการจัดสิ่งแวดลอมรวมกับรหัสกรรม เรากล่าวไ้ว่าการจัดสิ่งแวดลอมคือการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ที่ขึ้นอยู่กับการทำให้สมองคี่ขึ้นซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างเช่นการเดินควยสองขาทำให้อมือเป็นอิสระที่จะจับของให้แน่นแทนการใช้พันกรามคาบยึด กล้ามเนื้อบริเวณที่ยึดกระดูกโกลกไว้ก็เป็นอิสระทำให้พูดได้คล่องขึ้น ทาที่ใกล้ชิดกันทำให้ใบหน้าเล็กลงและสะดวกในการมองแบบลูเข้าที่สิ่งของที่มือจับไว้ข้างหน้า เหล่านี้เป็นการแสดงออกซึ่งก่อให้เกิดการไทรทรองจากสิ่งแวดลอมภายนอกคือ สู้ก่อนไ้รับการถ่ายทอดลักษณะทางกรรมพันธุคานต่าง ๆ จากมารดา เช่นระบบประสาท รวมทั้งทางปัญญาจากบรรพบุรุษที่ทำให้ไ้ไทรทรองถึงตัวเองได้

ง. การมองการณ์ไกล (Prolongation) ขณะที่มนุษย์จะเกิดปัญญาไม่ไ้ว่าจะสำเร็จเสมอไป เหมือนกับเด็กทารกที่เก็คขึ้นอาจตายหรือหายไ้มีชีวิตไ้ได้ เช่นเดียวกัน ครึ่งหนึ่งศูนย์กลางทางจิตที่ไ้ไทรทรองที่หมุนเข้าหาตัวเองจะอยู่ไ้โดยกระบวนการสองขั้นตอนที่ความจริงแล้วเป็นกระบวนการอันเดียวกันคือ มนุษย์เป็นสัตว์ที่หาตนเป็นศูนย์กลางของตัวเอง (คิดเกี่ยวกับตัวเองไ้) โดยการเข้าสู่มีติใหม่และใน

¹ Ibid, p. 169.

เวลาเดียวกันทำตัวเป็นศูนย์กลางสิ่งอื่น ๆ ในโลกที่ห้อมล้อมมนุษย์อยู่และร่วมมือกับมนุษย์ในการเกิดความไตร่ตรอง มนุษย์จะกลายเป็นบุคคลโดยและในกระบวนการแปรสภาพเป็นบุคคล (Personalisation) เมื่อมนุษย์เข้าสู่กระบวนการแปรสภาพเป็นบุคคลถึงของดังตนไม่ชีวิตก็หยุด เซลหนึ่งกลายเป็น "บุคคลหนึ่ง" (พระคริสต์โอเมกา) และเรามนุษย์จะเป็นเมล็ดแห่งความคิด ดังนั้นการทำให้แต่ละคนเป็นบุคคลคือการทำให้กลุ่มมนุษย์ทั้งหมดเป็นบุคคลนั่นเอง มนุษย์เท่านั้นที่ปรุงแต่งแกนของวิวัฒนาการยุคแล้วยุคเล่า และทั้งหมดของจักรวาลขึ้นอยู่กับมนุษย์เอง¹

ค. วิจารณ์ทัศนะของเตยารด์เกี่ยวกับกำเนิดของมนุษย์

ในปัจจุบันมนุษย์สนใจเรื่องกำเนิดชีวิต นักวิทยาศาสตร์บอกว่าชีวิตเกิดในหลายส่วนของโลกในเวลาเดียวกันและมีหลายแบบ อย่างไรก็ตามยังไม่มีนักวิทยาศาสตร์คนใดสามารถให้ทฤษฎีที่มีเหตุผลอธิบายโครงสร้างและสาเหตุของการเกิดชีวิตได้อย่างกระจ่างแจ้งชัดเจน

เมื่อชาลส์ ดาร์วินตีพิมพ์การค้นคว้าเกี่ยวกับวิวัฒนาการในปี ค.ศ. 1859 ทำให้วงการศาสนาสิ้นสะเทือน วิลเลียม เจนนิ่ง ไบรอัน (William Gennings Bryan) และพระสังฆนายกวิลเบอร์ฟอร์ซ (Bishop Wilberforce) ได้ต่อต้านทฤษฎีวิวัฒนาการอย่างแข็งขัน อย่างไรก็ตามวิวัฒนาการเป็นที่ยอมรับของพวกเทววิทยาบางคนและคนสามัญทั่วไป เช่นเดียวกับนักวิทยาศาสตร์ต่างก็เห็นพ้องกันว่าสิ่งมีชีวิตทั้งหลายรวมทั้งมนุษย์จะต้องถือกำเนิดมาจากกระบวนการวิวัฒนาการ นักเทววิทยาบางคนเช่น คาร์ล บาร์ท (Karl Barth) เอมีล บรูมเมอร์ (Emil Brummer) และรูดอล์ฟ บัลทมานน์ (Rudolf Bultmann) มีความเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีวิวัฒนาการดังนี้คือ

¹ Ibid, p. 167-172.

พวกเขาเห็นว่านักเทววิทยาเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ไม่ใช่เกี่ยวข้องกับกฎของจักรวาล นอกจากนี้นักเทววิทยายังเกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่ทรงพลังของพระเจ้าในประวัติศาสตร์ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระบวนการของธรรมชาติ พวกเขาไม่ถือว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่วิวัฒนาการ แต่เป็นสัตว์โลกที่มีวิญญาณและมีธรรมชาติแห่งศีลธรรม พวกเขายอมรับว่าวิวัฒนาการเป็นข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์แต่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา เทยารด์ (ค.ศ. 1881-1955) เลือกลงโทษวิวัฒนาการมาปรับเข้ากับคำสอนค่านิยมและเทววิทยา นอกจากนี้ เทยารด์จะยอมรับวิวัฒนาการเป็นข้อเท็จจริงแล้วยังใช้ทฤษฎีนี้เป็นกุญแจเปิดเผยความลึกซึ้งในจักรวาล กระบวนการทางประวัติศาสตร์ของมนุษย์ ชีวิตของพระคริสต์และบทบาทของศาสนจักร ความเป็นจริงของพระเจ้า เทยารด์ผสมผสานความคิดให้เกิดการมองแบบคริสต์ศาสนาที่เป็นเอกภาพระหว่างธรรมชาติ มนุษย์และพระเจ้า

ในเรื่องของมานุษยวิทยาและซากวิทยา เทยารด์เสนอความคิดเกี่ยวกับบรรพบุรุษของมนุษย์ปัจจุบัน โดยกล่าวว่ามนุษย์โครมันยองต่างหากที่เป็นโฮโม แซเปียน รันแรกซึ่งมีอายุในช่วงสี่หมื่นปีมาแล้ว นอกจากนี้ เทยารด์ยังได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับช่วงที่เกิดอารยธรรมหรือยุคหินใหม่ที่เริ่มเข้าสู่ระยะมนัส (Noosphere)

ในเรื่องของฐานะมนุษย์ในเอกภพนั้น เทยารด์ยอมรับความเห็นของคาร์วิน ที่ว่าคนเป็น "สิ่งสูงกว่าสัตว์ป่านิดหน่อย" แต่เขาเพิ่มว่า "แต่ต่ำกว่าเหวดาเพียงเล็กน้อย" สำหรับเทยารด์การไตร่ตรองของมนุษย์เป็นธรรมชาติต่างระดับที่ทำให้มนุษย์สูงกว่าสัตว์ คำตอบของเทยารด์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจแม้เขาจะเสนอกฎแห่งความซับซ้อนและสัมปชัญญะในเรื่องการเกิดสัมปชัญญะในมนุษย์ก็ตาม เพราะไม่มีหลักฐานยืนยันการเพิ่มของสัมปชัญญะที่เกิดขึ้นเองในสัตว์ เราอาจจะตั้งคำถามว่าอันที่จริงการปรากฏของมนุษย์เป็นการแทรกแซงอย่างพิเศษของพระเจ้าหรือไม่ เทยารด์กลับตอบว่าการสร้างของพระเจ้าเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดมนุษย์ พระเจ้าทำให้สิ่งต่าง ๆ สร้างตัวเอง เพราะเขาถือว่าการสร้างเป็นกิจกรรมเดียวกันที่มีการสร้างสิ่งใหม่อันเกิดจาก

การเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ในตัวเองตามสภาพแวดล้อมและการกระทำภายในถึงที่กล่าวถึงทฤษฎีสายโซเอเรียคัม (Ariadne's Thread) เขาได้อธิบายไว้ว่า

การที่พระเจ้าทรงสร้างและการที่สาเหตุของพัฒนามิได้เกิดขึ้นต่างวาระกัน แต่ทว่ามีเพียงการสร้างสรรในกิจกรรมเดียว (กิจกรรมเกี่ยวกับการพิทักษ์รักษา) ซึ่งทำให้สิ่งสร้างพัฒนาไปสู่สิ่งที่บริบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยกิจกรรมรองและความก้าวหน้าที่มาอนหนักนั้น พระเจ้าทรงเป่าภาวะใหม่ ๆ มาสู่เราโดยไม่ขาดสาย และแม้ว่าตามทางซึ่งสิ่งท้าวหน้าขึ้นจะมีระคับหรือจุดเฉพาะซึ่งการกระทำสร้างสรรคกลายเป็นลักษณะเด่น (การปรากฏของชีวิตและความคิด) แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจริงแล้ว ทุกกระบวนการก็เป็นการสร้างสรรค¹

นักเทววิทยาปัจจุบันท่านหนึ่งคือ มิเกล ชเมาส์ (Michael Schmaus) เห็นด้วยกับทฤษฎีวิวัฒนาการที่ว่ากำเนิดชีวิตเพิ่มขึ้นพิเศษในกระบวนการของวิวัฒนาการของสสาร แต่ก่อนคริสตศาสนาถือว่าการสอดแทรกของพระเจ้าเป็นสิ่งจำเป็นต่อการอธิบายเรื่องกำเนิดชีวิต เคี้ยวนี้ถือกันว่าพระเจ้าแทรกแซงเฉพาะในกำเนิดวิญญาณมนุษย์ เรื่องวิวัฒนาการเป็นเรื่องของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ นักเทววิทยาพยายามไม่ให้ความขัดแย้งระหว่างการสร้างกับวิวัฒนาการ ชเมาส์เห็นว่าการสร้างเป็นสิ่งที่มาก่อนวิวัฒนาการจึงไม่อาจถูกแทนด้วยวิวัฒนาการได้ เพราะพระเจ้ายังคงดำเนินการสร้างของพระองค์ต่อไป พระองค์เป็นพลังที่กระทำอยู่ในทุกสิ่ง พระเจ้าให้พลังพัฒนาแก่สิ่งที่ไม่ใช่เทวภาพ พระองค์เองอยู่ในการเคลื่อนไหวสนับสนุนความเป็นสาเหตุในสภาพอัตรภาวะคั้งนั้นโดยกิจกรรมของพระองค์สิ่งต่าง ๆ มีอัตรภาวะในตัวเองจากภายในและขึ้นไปสู่ระดับที่สูงกว่า² แม้ว่าเตยารคพยายามนำทฤษฎีวิวัฒนาการของดาร์วินมาใช้อธิบายเรื่องต่าง ๆ แต่ก็ไม่ลืมที่จะเติมความจริงทางศาสนาคริสต์ว่ากระบวนการวิวัฒนาการ

1

Teilhard de Chardin, Christianity and Evolution, trans. R. Hague (London: Collins, 1971), p.23.

2

Schmaus, Michael Dogma, Vol 2 (God and Creation) p.123-127.

ของจักรวาลเป็นชีวิตพระเจ้าที่ยังไม่เปิดเผยและกำลังสร้างร่างที่เป็นจิตอัน
ศักดิ์สิทธิ์ของพระคริสต์¹

ผู้เขียนเห็นด้วยกับเขาร ความมนุษย์มีสัมปชัญญะและสติปัญญาที่เหนือกว่า
สัตว์อื่นแต่ในปัจจุบันมนุษย์กำลังใช้สติปัญญาในการทำลายสภาพแวดล้อมและคุกคาม
ชีวิตสัตว์และมนุษย์รวมโลกในรูปของมลภาวะและสงครามล้างชาติ มนุษย์กำลังใช้
สิทธิของความเป็นนายเหนือสรรพสิ่งที่พระเจ้ากำหนดให้ที่กล่าวในพระคัมภีร์แต่
ไม่ยอมรับนิคชอบค่อหน้าที่ในการเปลี่ยนโฉมหน้าโลกไปสู่กระบวนการแปรสภาพ
ทางบุคคลอันมีความรักและการร่วมมือสร้างเอกภาพเป็นปัจจัยสำคัญ

อีกประเด็นหนึ่งที่ใครจะขอล่าวไว้เสียตอนนี้คือการพัฒนาการไตรตรอง
อันเป็นลักษณะเด่นเป็นเครื่องแสดงถึงความเป็นมนุษย์ที่แท้จริงดังคำกล่าวของ
โธมัส อควีนาสนักปรัชญากรีกที่ว่า "จงรู้จักตัวเอง" และ "ชีวิตที่ขาดการตรวจสอบ
หาคุณค่าแต่อย่างใดไม่" มนุษย์บางคนมักจะสร้างมโนภาพตามอุดมการณ์ที่ตนคิดว่า
ดีที่สุดและพยายามทำตนให้เป็นไปตามอุดมการณ์นั้น เช่น ถ้าเรามีความคิดแบบ
นักปรัชญานิยมนว่าเหตุผลหรือปัญญาเป็นลักษณะเด่นของมนุษย์ที่ต่างจากสัตว์ เราก็จะ
พยายามฝึกปัญญาของเราเพื่อเป็นคนที่มปัญญา ฮอบส์นักปรัชญาอัครนิยม (Egoism)
เห็นว่ามนุษย์เป็นสัตว์ชั้นสูงที่อำพรางความเห็นแก่ตัวได้ ชาลส์ คาร์วินเห็นว่า
มนุษย์มีสัญชาตญาณที่เหมือนสัตว์อันคือการปกป้องรักษากลุ่มที่ถูกแปลงมาจาก
สัญชาตญาณรักตัวเอง ลัทธิสุขนิยมเห็นความมนุษย์ชอบหาความสุขใส่ตัว ส่วนลัทธิ
ประโยชน์นิยมถือว่าควรหาความสุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด เมื่อมนุษย์ใน
สังคมมีอุดมการณ์ที่ต่างกันและขัดแย้งกัน เช่นนี้ย่อมจะก่อให้เกิดปัญหามากมายทั้งทาง
กายและใจ อุดมการณ์หรือค่านิยมไหนที่มีคนยึดถือมากก็จะกลายเป็นมาตรการ
สำหรับสังคมนั้น บางครั้งก็บังคับค่านิยมที่เสีย ดังนั้นทางหนึ่งที่จะแก้ปัญหาดังคม

¹ Johnson A. Roger. Critical Issues in Modern Religion.

คือต้องแก้ที่สาเหตุหรือออกมการคำนึงที่หล่อหลอมความคิด ทักษะคติ โลกทัศน์ของคน
ในสังคมก่อนเหมือนที่พระพุทธองค์ทรงเรียงลำดับเอาสัมมัตถิ (ความเห็นชอบ) มา
เป็นข้อต้นของมัชฌิมาปฏิปทา (มรรคมืองค์ 8 หรือทางสายกลาง) ผู้เขียนคิดว่า
มนุษย์ควรพัฒนาทางค่านิจใจควรจะไปกับวัตถุด้วยเพื่อมนุษย์จะได้เป็นมนุษย์สมบูรณ์

จุกำเนิคบุคคลภาพของมนุษย์ชาติ

ปัญหาที่สังคมแบบตะวันตกในสมัยของเตยารค์ประสบคือการเผชิญหน้ากับ
โลกสมัยใหม่ซึ่งถูกวิทยาศาสตร์ครอบงำ แต่ความคิดทางวิทยาศาสตร์ขัดแย้งกับคำ
สอนในคริสต์ศาสนา ผลของความขัดแย้งนี้ทำให้มีการปฏิเสธศาสนาว่าเป็นสิ่งแปลก
กับอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าควรผูกมัดตัวเองให้อยู่ในคริสต์ศาสนาซึ่งเหมือนกับอยู่ในอีกโลก
หนึ่งและไม่คิดถึงคุณค่าของโลกฝ่ายวิทยาศาสตร์เลย เตยารค์จึงพยายามเผชิญ
ปัญหาอย่างมีเหตุผล และมองโลกอนาคตที่มีเอกภาพสมบูรณ์โดยมีพื้นฐานจากพระวรสาร
ขณะเดียวกันก็ไม่ขัดแย้งกับคุณค่าที่ยอมรับในโลก

เตยารค์พยายามมองสู่นาคตเพื่อหาแนวทางปฏิบัติและแรงจูงใจในการ
กระทำและระมัดระวัง เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมมนุษย์ในอนาคต เขาเห็นว่าความ
อยู่รอดของสังคมมนุษย์คือการใช้อิสรภาพในสถานการณ์ คือก่อนที่มนุษย์จะสร้างโลก
เขาต้องคำนึงถึงสถานการณ์ที่เป็นอยู่ก่อน จึงรื้อบทบาทที่สร้างร่วมกันและร่วมมือทำใน
สิ่งที่เขาต้องทำ¹

1

Wildiers, N.M. An Introduction to Teilhard de Chardin,
trans. by Hubert Hoskins (New York : Harper & Row, 1968). p.86-91.

เตยารค์เห็นว่า เป็นหน้าที่ของมนุษย์ทุกคนที่ต้องรู้ทิศทางของสังคม เราอยาก
 ใต้อนาคตของสังคมเป็นอย่างไรนั้นก็จำเป็นต้องรู้อีก สำหรับเตยารค์กฎพื้นฐาน
 ซึ่งเรากำลังศึกษาจากอดีตคือกฎของความซับซ้อนและความสำคัญที่เพิ่มขึ้น ในอดีตมีการ
 แยกสาขาเป็นพันธุ์ต่าง ๆ ของพืช สัตว์และมนุษย์ จากสมมติฐานทางชีววิทยาเรา
 เห็นกระบวนการที่มุ่งไปสู่เอกภาพ ในปัจจุบันเราจะเห็นอิทธิพลของสื่อสารมวลชน
 อันทันสมัยและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มนุษยชาติมุ่งไปสู่เอกภาพที่มีค่าในตัวเองอย่าง
 ไม่เคยปรากฏมาก่อนแม้จะทำในสิ่งที่แตกต่างกันก็ตาม ที่สังคมมนุษย์จะสำคัญในความ
 สัมผัสรวมมือนอกกันทุกคนและทุกชาติเผชิญกับปัญหาเดียวกัน เรามีทางเลือกทาง
 เดียวระหว่างกรอกรวมกันอย่างสันติหรือทำลายกันให้หายไปหมด

ก. การพัฒนาแต่ละบุคคลและสังคมในระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ตอนต้นของบทนี้ไคกลาวถึงกำเนิดของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสมอง
 ในแต่ละบุคคล (Individual Cerebralization) ภายใต้กฎแห่งความซับซ้อน
 และความสำคัญ และในค่านสังคมภายใต้กระบวนการแปรสภาพทางสมองรวม
 (Collective Cerebralization)¹

ชุมชนเกิดจากการที่มนุษย์มาอยู่ใกล้ชิดกัน (Spetical juxtaposition)
 ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อสามแสนปีก่อนโดยมนุษย์มีอิสระในการเดินทางมากขึ้น ว่างป่าในที่ดิน
 รกร้าง ความก้าวหน้าทางขบวนการทางสังคมค่อย ๆ พัฒนามาตามลำดับ มีการ
 แบ่งเผ่าพันธุ์กันเป็นระยะ ๆ เจ็ดหมื่นปีมาแล้วสังคมมนุษย์มีการถ่ายทอดความคิด
 อารยธรรมและอิทธิพลต่อกันอันเป็นช่วงแห่งความสำคัญไตรตรอง เรียกว่า
 ระยะเวลาจิต (Noosphere) จนบัดนี้มนุษย์มีการติดต่อทั่วโลกเหมือนอยู่ภายใต้หน่วย

¹

Teilhard de Chardin, The Phenomenon of Man. Trans. by Bernard Wall. (N.Y. : Harper&Row), 1959. p. 265.

ความคิดรวมและเป็นชุมชนที่มีอิทธิพลต่อกันอย่างลึกซึ้ง (Personal interiorization and interpersonal communion)

กฎแห่งความซับซ้อนแห่งความสำนึกเริ่มทำงานโดยพลังแทนเจนเซียลของ
การดำเนินงานทางเทคโนโลยีภายนอกที่ซับซ้อนของมนุษยชาติซึ่งได้มีการสังเคราะห์
ขนานใหญ่ (mega-synthesis) ขณะเดียวกัน พลังเรเดียลหรือพลังรัศมี
Radial-energy) ส่งเสริมกระบวนการด้านจิตวิญญาณที่เกี่ยวข้องกัน
(Correlative Spiritualization) เป็นความเข้มข้นของจิตในระบะจิต
(Noosphere) และขั้นที่ 2 ของระบะจิตคือขั้นการดึงคูก (Phase of
Contraction) มนุษย์มุ่งไปสู่อนาคตสู่กระบวนการแปรสภาพทางสังคมที่เรียกว่า
"การแปรสภาพทั่วดาวเคราะห์" (Planetisation) สภาพนี้เป็นการเคลื่อน
ไปของไฟลัมมนุษย์ไปทั่วพื้นผิวโลก (ซึ่งเป็นทรงกลม) เรียกว่า "กำเนิดไฟลัม"
คือมนุษย์ในที่ต่าง ๆ เริ่มมีความสำนึกคล้าย ๆ กัน

จักรวาลมุ่งมารวมที่สุดเดียวกันที่สุดคือโอเมกา เนื่องจากความสำนึกทั้งหมด
มีธรรมชาติของการเข้าสู่ศูนย์กลาง จุดโอเมกาจึงเป็นจุดสำนึกสูงสุดของโลกมา
หลายล้านปีแล้ว พลังรัศมีมาจากจุดโอเมกาจะผลักดันให้เกิดเอกภาพโดยโอเมกาจะ
มีอิทธิพลต่อทุกหน่วยในระบะจิต

การที่มนุษย์มีความสำนึกรวมหมายถึงความสมบูรณ์ของบุคคลทั้งหมดในโลก
เข้าสู่สภาพเหนือบุคคล (Hyper-Personalization) ที่ไปสู่สภาพเหนือความ
ไตรตรอง (Hyper-reflection) เรียกว่ามีความแตกต่างที่เป็นเอกภาพ (Union
differentiates) ทุกส่วนที่ประกอบกันนี้จะสมบูรณ์ในตัวเอง

การรวมกลุ่มมนุษยชาติ (Totalization) และการทำให้เป็นบุคคล เป็น
การแสดงออกสองด้านของกระบวนการเดียวกัน ดังนั้นเตยารคจึงกล่าวว่า ขบวนการ

แปรสภาพของสังคมไม่ใช่จุดจบ แต่เป็นการเริ่มต้นของศักราชแห่งบุคคล¹

ข. ความหมายของ "ความเป็นบุคคล"(Personalization)

เตยารต์ได้กล่าวว่าในโลกวัตถุ มนุษย์เท่านั้นที่พูดว่า "ฉัน" มนุษย์เท่านั้นที่เป็นบุคคล เพราะสามารถติดต่อกับคนอื่นในระดับจิตใต้ รับรู้ทางจิตวิทยา ทางศีลธรรม และสร้างเอกภาพให้เกิดขึ้นได้

ความเป็นบุคคล (Person) แตกต่างจากปัจเจกชน (Individual) ข้อผิดพลาดของลัทธิอีโกนิซึม (Egoism) คือ พยายามแยกตัวเองจากคนอื่นหรือหน่วยอื่นเพื่อเป็นปัจเจกชน การกระทำเช่นนี้ทำให้ตัวเองถอยหลังและดึงโลกกลับไปสู่ความหลายหลากและสู่ความเป็นสสาร เป็นการทำให้หายไปในทิศทางตรงกันข้าม คือ ทำให้ตัวให้สมบรมเต็มที่โดยมุ่งมาสู่จุดเดียวกัน (Convergence) กับสิ่งอื่นทั้งหมด มนุษย์ของกวาหนาไปสู่ "สิ่งอื่น" เป้าหมายของมนุษย์ไม่ใช่ความเป็นปัจเจกชน แต่เป็นบุคคลที่สัมพันธ์กันตามโครงสร้างวิวัฒนาการของโลก เราจะพบความเป็นบุคคลที่แท้จริงของเราโดยการรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน ไม่มีจิตที่ปราศจากการสังเคราะห์ นี่เป็นกฎเกี่ยวกับการที่มนุษย์ครอบครองสิ่งใด ๆ ตั้งแต่สฤคยอดจนถึงสิ่งต่ำสุด เตยารต์ยืนยันว่าเอกภาพทำให้มนุษย์เป็นอิสระมากขึ้น²

ค. เอกภาพในความแตกต่าง (Union Differentiates)

เอกภาพที่แท้จริงย่อมไม่กคความแตกต่างไว้ แต่กลับยกย่องความแตกต่างที่แต่ละคนมี เมื่อสมาชิกที่มีเอกภาพเป็นบุคคล ความแตกต่างยิ่งแปรสภาพความมเป็นบุคคลมากขึ้น เช่น การรวมกลุ่มคานกีฟ้า การอุตสาหกรรม การวิจัยสาขาต่าง ๆ

¹ Teilhard de Chardin. Phenomenon of Man. Trans. by Bernard Wall, (New York : Harper & Row 1959) pp.287,289,292.

² Teilhard de Chardin. L'esprit de la Terre. 1931
OE. 6, p.52.

มารวมความสามารถเฉพาะงานต่าง ๆ ในแนวเดียวกัน คือส่งเสริมกันและกันให้เป็นบุคคลมากขึ้น จุดหมายของเอกภาพในความแตกต่างเป็นการเพิ่มความซับซ้อนทุก ๆ เอกภาพมาจากความแตกต่างของสมาชิกแต่ละคน นั่นคือ เอกภาพสนองการเพิ่มความสำนึกคือส่วนย่อยให้มีความเป็นบุคคลทำให้สังคมทั้งหมดมุ่งหน้าไปสู่การแปรสภาพเป็นบุคคล สำหรับเตยารด์ บุคคลและชุมชนที่เกี่ยวข้องประกอบกันและกันมีความสำคัญต่อวิวัฒนาการ การแปรสภาพทางสังคมของมนุษยชาตินี้เป็นเป้าหมายของโลกมนุษยควย¹

มีปัญหว่าการอยู่ร่วมกันของมนุษย์อาจนำไปสู่ลัทธิเผด็จการ เบ็ดเสร็จเหมือนลัทธิคอมมิวนิสต์หรือไม่ เตยารด์เห็นว่ากรณีที่มนุษย์มารวมกลุ่มกันนั้นเกิดจากแรงดึงดูดภายในที่เกิดจากความสำนึกอิสระ ไม่ใช่มาจากการขู่เข็ญภายนอกแบบระบบการเมืองแต่มาจากพลังความรักที่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน²

ลัทธิมาร์กซ์เกิดขึ้นจากความไม่พอใจในเศรษฐกิจแบบนายทุน ดังนั้นการมองปัญหาจึงเน้นเรื่องปากท้องเป็นสำคัญ สำหรับมาร์กซ์แล้วสังคมคอมมิวนิสต์เป็นสังคมขั้นสุดท้ายเกิดขึ้นหลังจากที่บรรดานายทุนและผู้เลื่อมใสในระบบทุนนิยมถูกกำจัดโดยรัฐบาลแห่งชนชั้นกรรมาชีพจนไม่มีเหลืออยู่บนพื้นโลก เป็นสังคมที่มั่นคงสันติภาพใหม่ทั่วทั้งโลกและทุกคนมีความเสมอภาคกัน ความรู้สึกแห่งการเป็นปฏิบัติต่อกันระหว่างชนชั้นจะไม่มีอีกต่อไป เพราะเหลือเพียงชนชั้นเดียวคือชนชั้นกรรมาชีพ สังคมคอมมิวนิสต์ในอนาคตเป็นสังคมที่มีเอกภาพ ทุกคนเป็นพลเมืองของโลก ไม่มีรัฐบาลอีกต่อไป แม้บางคนมีความสามารถในการบริหารประชาชนเหนือกว่าคนอื่น ๆ แต่ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจจะมีอยู่ในสังคม คนในสังคมคอมมิวนิสต์จะเป็นผู้มี

¹ Faricy, L. Robert, S.J. Teilhard de Chardin's Theology of the Christian in the World. (New York : Sheed and Ward) 1976 pp 59-62.

² Teilhard de Chardin, Phenomenon of Man. Trans., by Bernard Wall. (New York : Harper & Row) 1959 p. 119.

คุณธรรมสูง มีความร่วมมือกับเพื่อนร่วมสังคมของเรา คือสรุปแล้ว มีความสำนึกร่วมกัน
จึงรู้จักหน้าที่ของแต่ละคน¹

ส่วนขั้นสุดท้ายของวิวัฒนาการตามความคิดของเตยารคอยู่ที่การปลุกความ
สำนึกรวมชั้นสูง (Collective super-consciousness) กับแหล่งของมัน
(คือจุกโอเมกา) ในความสามัคคีและเอกภาพทางจริยธรรมของมนุษยทุกคน

ดูเหมือนการคาดหวังของเตยารคในเรื่องอนาคตคล้ายความคิดของลัทธินิว
มาร์กซ์ในเรื่องอิตนัย การหันเหทิศทางของทั้งสองไปสู่ชุมชนอุดมคติว่าความยุติธรรม
และความซัดแย้งในปัจจุบันจะหมดไป อย่างไรก็ตามความคิดทั้งสองต่างกันมากคือ
เตยารคไปไกลกว่ามาร์กซ์มากนัก มาร์กซ์เห็นว่าในขั้นสุดท้ายของสังคมสมาชิกส่วน
มากจะเข้าสู่สภาพเสมอภาค ปัจเจกภาพของสมาชิกถูกกลืนในส่วนทั้งหมดที่ใหญ่กว่า
สำหรับเตยารคความสมบูรณ์สูงสุดของมนุษย์และของชุมชนมนุษย์อยู่ในสภาพขององค์กร
ที่มีเอกภาพกับอภิปัจเจกและศูนย์กลางแบบบุคคลอย่างสูงสุด (Super-individual and
super personal centre) หรืออธิบายง่าย ๆ ใดความมนุษย์จะมีความสำนึกที่จะ
คิดต่อกันผู้อื่น โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมอย่างเต็มใจ สิ่งนี้ทำให้เกิดความเป็น
น้ำหนึ่งใจเดียวกันหรือเอกภาพนั่นเอง นอกจากความมีอยู่ของศูนย์กลางซึ่งทำให้
พลังทั้งหมดมุ่งเข้าหาแล้ว เตยารคเห็นการรวมมนุษยชาติด้วยวิธีนี้แก่กิจการเบ็ดเสร็จ
จะเป็นไปไม่ได้และเอียงไปสู่ความเห็นแก่ตัว

มนุษย์จะไปถึงขั้นสมบูรณ์สูงสุดได้โดยอาศัยการเลือกและการทำงานร่วมกัน
ของมนุษย์เอง ปรัชญาการของวิวัฒนาการเป็นเรื่องที่ถูกกำหนดไว้ตามกฎธรรมชาติ
แต่มนุษย์เป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่มีบทบาทในโลก เป็นปรากฏการณ์ที่เป็นอิสระ

¹ ชัยวัฒน์ อัตพัฒน. ปรัชญาตะวันตกรวมสมัย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522), หน้า 256-257.

เพื่อต่อเนืองกระบวนการวิวัฒนาการ มนุษย์จะใช้พลังงานที่จำเป็นและทรัพยากร เพื่อ
ก้าวไปสู่ปลายทางที่ทำให้เขาสมบูรณ์โดยมีเงื่อนไข 2 ข้อคือ ประการแรกเขาต้อง
ระวังอย่ามองโลกในแง่ร้ายและซัดความสลัดใจต่อแท้ใจออกไป ซึ่งทำให้เขาลังเล
ใจก่อนที่จะมีความพยายาม ประการที่สอง มนุษย์ต้องยอมรับตัวเองที่จะทำงานเพื่อ
ความสำเร็จพร้อมกับพลังทั้งหมดเท่าที่เรากำลังต้องการ เพื่อไปสู่ความสมบูรณ์ในวาระสุดท้าย
ของโลก เราต้องเชื่อในมนุษย์ ในโลก และจุดหมายสูงสุดอันนี้

วิจารณ์ความคิดของเตยารค์

ผู้เขียนเห็นว่าเตยารค์เป็นนักมนุษยนิยม (Humanist) คนหนึ่ง นัก
มนุษยนิยมเน้นความพยายามของมนุษย์ในการสร้างสรรค์ โดยมีความรู้สึกนึกคิดที่เข้าใจ
เหตุผล ทักษะคติของบรรดานักมนุษยนิยมได้รับอิทธิพลมาจากสมัยเรอเนสซองส์ เช่น
กาลิเลโอเชื่อผลของการทดลองด้วยวิธีใหม่ ๆ และรับอิทธิพลของกรีกในเรื่องโปรมเทออส
ในเรื่องของอารยธรรม ลักษณะรวมกว้าง ๆ ของนักมนุษยนิยมได้แก่ 1) การสร้าง
สังคมทำให้ธรรมชาติของมนุษย์เป็นที่น่าพอใจ 2) มนุษย์ต้องมีอำนาจในการคิด
ริเริ่มเป็นอิสระจากความคิดและความเชื่อต่าง ๆ 3) ธรรมชาติของมนุษย์มั่นคง
พอที่จะมีมาตรการของความก้าวหน้า นักมนุษยนิยมชอบใช้คำว่า "วิวัฒนาการ"
กับทุกปัจจัยที่ช่วยกันและกันระหว่างองค์ประกอบกับสิ่งแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดชาติพันธุ์
เขาเพิกเฉยต่อศีลธรรมเพราะเขาเน้นการสร้าง ว่าเป็นพลังธรรมชาติของมนุษย์เอง
ซึ่งนำไปสู่มนุษยชาติที่มีอิสระมากกว่า

เตยารค์^{ดทมเป็น}เข้าใจความหมายของบุคคล. และชุมชนที่มีเอกภาพดีมาก
ในหนังสือ The Phenomenon of Man เตยารค์ลดความเป็นบุคคลลง เขาไม่
ได้แยกบุคคลออกจากโลกบุคคลรอบตัวเขา เขาเห็นว่าความสำคัญด้วยตนเองเป็น
ข้อแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์ชั้นสูง สำหรับเขา สัตว์ทุกชนิดมีความสำคัญ เพียงแต่

มนุษย์สำนึกในตัวเองได้ รู้จักใช้เหตุผล เข้าใจลักษณะของวัตถุ รู้จักตอบคำถาม ความสามารถที่จะพัฒนาเอกภาพระหว่างตนเองกับคนอื่น แต่เขาไม่ใ้ไกล่ถ่วงถึงจิต มนุษย์อย่างเปิดเผย ความสำนึกของสัตว์เป็นแบบหลับ ส่วนของมนุษย์เป็นสัตว์ที่รู้ ตัวและเป็นเจ้าของตัวเองได้

ผู้เขียนเห็นว่าบุคคลภาพมักถูกหล่อหลอมจากสังคมโดยมนุษย์เต็มใจและ สำนึกมากกว่าแบบอัตโนมัติ บุคคลภาพของมนุษย์ได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก มีการ ปรับตัวและพัฒนาอย่างเป็นระเบียบและเป็นระบบตามประสบการณ์ของแต่ละขั้นตอน มนุษย์เมื่แรกเกิดจะมีสมองเปล่าเหมือนกันหมด แต่เนื่องจากได้รับการถ่ายทอดทาง วัฒนธรรมยุคหนึ่งก็เป็นผลทำให้ปัจเจกบุคคลมีปฏิกริยาต่อต้านใ้บางอย่างและจะมีพฤติกรรม ที่แตกต่างกันไป และบางครั้งปัจเจกบุคคลมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมกลุ่ม (ค่านิยม) ตรงกันข้าม สังคมเผด็จการ เช่นลัทธิจีนานาซี ฟาสซิสต์ คอมมิวนิสต์ ไม่เปิด โอกาสใ้สมาชิกมีปฏิกริยาต่อต้าน และยังมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมกลุ่มแบบผูกขาดโดย การศึกษาของรัฐ ก็ยังทำให้แนวความคิดเป็นทางเดียวกัน เป็นความสำนึกแบบรวม แบบหนึ่ง เที่ยารดไม่เห็นด้วยกับการรวมความคิดเช่นนี้เพราะถูกขู่ขู่จากภายนอก (ระบบการเมือง) เขาเห็นว่าความสำนึกรวมควรมาจากภายใน ซึ่งผู้เขียนคิดว่า เป็นความคิดที่คลุมเคลือและนามธรรมเกินไปที่จะยอมรับว่าชุมชนที่แท้มาก่อนบุคคล ความสำนึกรวม เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ เพราะเป็นไปไม่ได้ที่บุคคลหนึ่งกลายเป็นอีกคน หนึ่ง เพียงแต่คนหนึ่งคล้ายกับอีกคนหนึ่งได้ บุคคลต้องเป็นปัจเจก นอกจากนี้เอกภาพ กับเอกภพซึ่งขยายความมีอยู่ของแต่ละบุคคลใ้เป็นอกัสัมปชัญญะก็เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ความจริงเอกภาพ เป็นแค่ความสำนึกของบุคคลแต่ละคนซึ่งมีประสบการณ์ร่วมกันในกาลา วาศหนึ่งจึงไม่มีความสำนึกรวม เที่ยารดลบลเหตุในการเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ ว่าเป็นบุคคลและลักษณะของชุมชนที่เป็นเอกภาพ ที่จริงชุมชนเป็นเพียงการรวมลักษณะ ของแต่ละบุคคล ส่วนเอกภาพคือการเข้าใจทะลุปรุโปร่งของวิญญาณที่รักปรารถนาดี

ต่อกัน ดังนั้น เคารพจึงนึกที่กล่าวว่ ความคิดของโลกไม่ใช่แค่การถูกปกคลุมโดย
จำนวนมากมายของหน่วยความคิดเท่านั้น แต่ยังถูกล้อมด้วยกลุ่มความคิดเกี่ยวกับของ
เอกภพ¹

ดูเหมือนเคารพคัดค้านระบบเผด็จการเบ็ดเสร็จ แต่เขาก็สรุปด้วย
ความเห็นมนุษยชาติในจุดโอเมกา ความคิดของเขาเกี่ยวกับเอกภพของบุคคล
เป็นการขยายไปสู่อาณาจักรของสสารด้วย ดังนั้นจึงไม่มีการแยกความแตกต่าง
ระหว่างการ เป็นเอกภพใน ระดับของสสารและเอกภพทางจิตที่ผ่านความรักที่แท้จริง
ในแต่ละบุคคล สำหรับเคารพความรักเป็นพลังงานของจักรภพ พลังงานซึ่งเร่งเร้า
มวลสารของเอกภพ ความรักสร้างระบะจิต (Noosphere) ดังนั้นความรักไม่ควร
เป็นตัว เชื่อมแต่ควร เป็นความรักซึ่งกันและกันการรวม เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในพระคริสต์
ที่มีพื้นฐานจากการตอบสนองของความรักส่วนบุคคลซึ่งแต่ละคนมอบให้พระคริสต์

นักสังคมวิทยาสมัยใหม่ปฏิเสธที่จะยอมรับธรรมชาติของมนุษย์ที่ถูกกำหนด
โดยสังคมอย่างจำเป็น เพราะสังคมไม่เหมือนโมเลกุลที่รวมเป็นอะตอม แบริดเลย์
(Bradley) ได้ใช้คำ "บทบาท" ในการอธิบายการกระทำของสังคม (Social Action)
สรุปไว้ว่าอิสรชนคือมนุษย์ซึ่งเลือกบทบาทที่มันจงและเล่นบทบาทนั้นอย่างมีเหตุผล
สังคมที่ดีคือตัวตนสังคมที่สามารถเป็นอิสระ สมาชิกในสังคมทำตามบทบาทให้สอดคล้อง
กับหน้าที่ที่มีอย่างดี นักปัจเจกบุคคลนิยมถือว่าชีวิตสังคมเป็นสัญญาหนึ่งหนึ่งที่สมาชิก
ในสังคมทำต่อกันและสังคมตอบสนองความต้องการซึ่งเป็นของแต่ละคนใน
สังคมได้ อีกแง่หนึ่ง คนในสังคมมีลักษณะตามที่ถูกสังคมกำหนด นั่นคือเกิดมาในฐานะ
ไหนก็รับหน้าที่ตามฐานะนั้นด้วย (การถูกกระทำ) แต่เมื่อเราเข้าใจและยอมรับสภาพ
ฐานะนั้นก็เป็นผลทำให้มีการพัฒนาชีวิตไปสู่คุณธรรมได้ (กระทำเอง) ดังนั้นเป้าหมาย
ทางจริยธรรมสูงสุดของแต่ละคนคือ การสำนึกด้วยตนเอง¹

1

Royal Institute of Philosophy. Nature and Conduct
"My role and its duties" (Lectures vol. 8, 1973/74) Edited by
R.S. Peters. (London : The Macmillan Press Ltd., 1975) pp.183,194.

ผู้เขียนเห็นด้วยกับแนวคิดเลยวามนุษย์แต่ละคนถูกกำหนดโดยฐานะทางสังคม เมื่อตอนแรกเกิดส่วนหนึ่ง แล้วต่อมาจึงเป็นหน้าที่ที่เขาเลือกด้วยตนเองว่าจะสะสม บุคลิกภาพ นิสัยใจคอ โลกทัศน์อย่างไร ไม่อาจมีกฎเกณฑ์ตายตัวตัดสินชีวิตมนุษย์ ทั้งหมดได้ มนุษย์อยู่ท่ามกลางความเป็นไปได้เพื่อดีกว่าและเร็วกว่าซึ่งเขาต้องรับผิดชอบ และเพื่อความปลอดภัย เขาควรคำนึงถึงอิทธิพลของบทบาทที่มีต่อส่วนรวม และมนุษยชาติด้วย และคำนึงว่าเขาเป็นสิ่งที่มีความเจริญต้องขึ้นกับกฎเบื้องหลังที่มี อยู่เหนือตัวเขานั้นคือพระเจ้า ส่วนลักษณะการร่วมมือร่วมใจของมนุษยชาติว่าจะ เป็นรูปไหนดั้นควรมองที่องค์กรระหว่างชาติว่าเป็นเช่นไร เช่น องค์การสหประชาชาติในปัจจุบัน

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย